

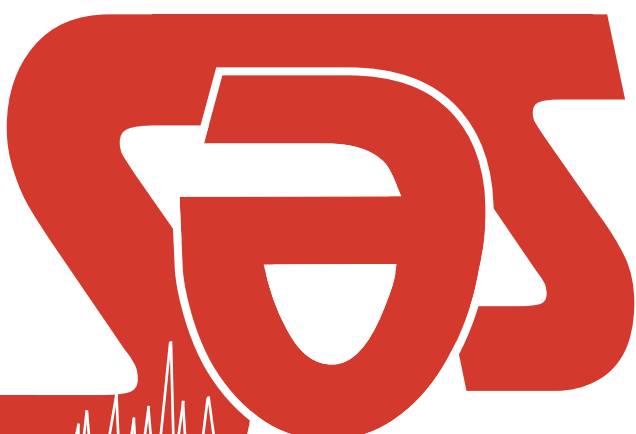

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 042 (6725)

Leyla Əliyevanın iştirakı ilə növbəti
"Bizim həyat"ın açılışı olub

7 mart 2023-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Azərbaycan-Macaristan əlaqələri: yeni hədəflərə doğru

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV:

"Azərbaycan-Macaristan əlaqələrinin gündəliyi genişləniib"

Bu, düşmənin öz seçimidir!

Olanlar olmalı idi - yəni separatçıların və revanşistlərin
cavablarının vaxtı çatmalıydı və çatdı da!

7

8 Martda xanımların ən sevdiyi
hədiyyələr NƏLƏRDİR?

5

Vətəndaş rifahına xidmət
edən sosial islahatlar

4

Polietilen torbalarla
boğduğumuz dünya:
xilas yolu nədir?

15

Yel çərşənbəyiniz
mübarək

10

El-obamıza
ruzi-bərəkət
gətirən Yel
çərşənbəmiz

Yaz fəslə
ölkəmizə
nə vaxt
daxil olacaq

16

“Əlaqələrimizin gündəliyi genişləndi”

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Macarıstanın iqtisadi inkişaf nazirini qəbul edib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev martın 6-da Macarıstanın iqtisadi inkişaf naziri Marton Nadi qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Macarıstana son səfərini məmnunluqla xatırlayaraq, Macarıstan Prezidentinin və Baş nazirinin bu səfər zamanı göstərdikləri qonaqpərvərlik və sıx əməkdaşlıq söylərini bir daha yüksək qiymətləndirdi. Prezident İlham Əliyev bu səfərin yaxşı nəticələr verdiyini vurğulayaraq Marton Nadin ölkəmizə gəlməsinin ikitərəfli münasibətlərimizin inkişafı baxımından önəmini qeyd etdi. Dövlətimizin başçısı Macarıstanın iqtisadi inkişaf nazirinin səfərinin əldə olunmuş razılıqlara əsasən gələcək əməkdaşlıq istiqamətlərinin müəyyən edilməsi üçün yaxşı imkan yaratdığını dedi. Əlaqələri-

mizin gündəliyinin genişləndiyini bildiren Azərbaycan Prezidenti bütün istiqamətlərdə artıq yaxşı nəticələrin olduğunu vurğuladı.

Qəbula görə minnətdarlığını ifadə edən Marton Nad dünən Azərbaycan hərbiçilərinin şəhid olması ilə bağlı dövlətimizin başçısına başsağlığı verdi.

Macarıstanın iqtisadi inkişaf naziri ölkəsinin Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünü daim dəstəklədiyini bildirərək sülh və danışıqlara alternativin olmadığını vurğuladı. Qonaq Prezident İlham Əliyevin Macarıstana səfərinin yüksək səviyyədə həyata keçirildiyini və münasibətlərimizin inkişafı baxımından böyük önəm daşdığını dedi. Görüşdə ölkələrimiz arasında iqtisadi əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

“Avropa İttifaqı münasibətlərin normallaşdırılması prosesinə bundan sonra da öz töhfəsini verəcək”

Prezident İlham Əliyev Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 6-da Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaarı qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişellə Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində keçirdiyi görüşü məmnunluqla xatırladı və ölkəmizin Brüssel sülh gündəliyinə sadıq olduğunu vurğuladı.

Toivo Klaar da öz növbəsində Münxendə Prezident İlham Əliyevlə Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinin səmərəli görüşünü qeyd etdi və Avropa İttifaqının da Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşdırılması prosesinə bundan sonra da öz töhfəsini verəcəyini dedi. Görüşdə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar prosesi barədə fikir mübadiləsi aparıldı.

Prezident İlham Əliyev ABŞ Dövlət Departamentinin baş müşavirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 6-da ABŞ Dövlət Departamentinin Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Lui Bononu qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan rəhbərlərinin görüşünün nəticələrindən məmnunluğunu bildirdi və bu istiqamətdə göstərdiyi davamlı səylərinə görə ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinkenə təşəkkürünü ifadə etdi.

Qonaq ABŞ Dövlət katibinin salamlarını Prezident İlham Əliyevə çatdıraraq vurğuladı ki, Antoni Blinken də Münxen görüşünün səmərəli keçdiyi qənaətinədir. Dövlətimizin başçısı salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Antoni Blinkenə çatdırmağı xahiş etdi.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşdırılması və sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar prosesi ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Leyla Əliyevanın iştirakı ilə növbəti “Bizim həyat”ın açılışı olub

IDEA İctimai Birliyinin təmirə ehtiyacı olan həyətlərin abadlaşdırılmasına yönəlməmiş “Bizim həyat” layihəsi çərçivəsində yenilənən növbəti həyat martın 6-da sakinlərin istifadəsinə verilib. Belə ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva həyətin açılışında və tədbir çərçivəsində keçirilən kütləvi ağacəkmə aksiyasında iştirak edib. Yenilənmiş həyat Suraxanı rayonu, Qaraçuxur qəsəbəsi, Yeni Günəşli, “Q” massivli, Süleyman Əhmədov küçəsində 1200 sakinin yaşadığı 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 nömrəli çoxmərtəbəli binaları əhatə edir.

“Bizim həyat” layihəsinin əsas məqsədi ölkə ərazisində həyətlərin ekoloji cəhətdən təmiz və abad edilməsi, şəhər ekologiyasının sütununu təşkil edən yaşıllıqların bərpa-sı, sağlam həyat tərzinin formalaşdırılması, sakinlər üçün təhlükəsiz və rahat yaşam şəraitinin yaradılmasıdır.

Abadlaşdırılan növbəti həyətdə əlil və sağlamlıq imkanları məhdud insanların rahat hərəkəti nəzərə alınmış, bütün yaş qrupları üçün uşaqların inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılması, gənclərin asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələri və onlarda sistemik idmanla məşğulolma refleksinin yaradılması məqsədilə ərazidə süni örtüklü minifutbol stadionu, şahmat meydançası, müxtəlif idman qurğuları, uşaq meydançaları salınıb.

Eyni zamanda, ərazidə 7 söhbətgah, çoxsaylı oturmaqalar, tullantılar üçün qutular, quş yuvaları və pişik evləri quraşdırılıb.

Sakinlərin istək və maraqları nəzərə alınaraq, həyətdə yeni işıqlandırma dirəkləri, müşahidə kameraları quraşdırılıb, binaların fasad və blokları tam təmir olunub, asfalt və dam örtüyü yenilənib, elektrik sistemi yenidən qurulub.

Həyətin ərazisindəki mövcud yaşıllıqların bərpası ilə yanaşı, 1300 ədəd müxtəlif cinsli ağaclar əkilib, 3 min kvadratmetr ərazidə yaşıllıq zolağı salınıb. Bununla yanaşı, həyətin ətrafında sıx bitən və havanın çirkənlənməsini səmərəli şəkildə azalda bilən minlərlə adi daşsarmaşığı və digər sarmaşan bitkilər ək-məklə “yaşıl sədlər” yaradılıb. Sözügedən layihə çərçivəsində ümumi yaşayış sahələrinin həyətlərinin abadlaşdırılmasına dair mə-lumat və tövsiyələrin IDEA İctimai Birliyinə təqdim edilməsi xahiş olunur.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mart ayının 6-da Macarıstanın iqtisadi inkişaf naziri Marton Nadi qəbul edərkən bildirib ki, iki ölkələr arasında əlaqələrin inkişafı daha da genişlənəcək: "Azərbaycan-Macaristan əlaqələrinin gündəliyi genişlənilib, bütün istiqamətlərdə yaxşı nəticələr əldə olunub". Dövlətimizin başçısı Macarıstana son səfərini məmnunluqla xatırlayaraq, bu səfərin yaxşı nəticələr verdiyini, Marton Nadin ölkəmizə gəlməsinin ikitərəfli münasibətlərimizin inkişafı baxımından önəmini qeyd edib. Macarıstanın iqtisadi inkişaf nazirinin səfərinin əldə olunmuş razılıqlara əsasən gələcək əməkdaşlıq istiqamətlərinin müəyyən edilməsi üçün yaxşı imkan yaratdığını deyən Azərbaycan Prezidenti əlaqələrimizin gündəliyinin genişləndiyini bildirib, bütün istiqamətlərdə artıq yaxşı nəticələrin olduğunu vurğulayıb.

MACARISTANLA İKİTƏRƏFLİ VƏ ÇOXTƏRƏFLİ ƏMƏKDAŞLIĞIN İNKİŞAFI ÖLKƏMİZİN XARİCİ SİYASƏTİNİN VACİB İSTİQAMƏTLƏRİNDƏN BİRİDİR

Azərbaycan və macar xalqları arasında

Azərbaycan-Macaristan əlaqələri: yeni hədəflərə doğru

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV:

"Azərbaycan-Macaristan əlaqələrinin gündəliyi genişlənilib"

enerji sahəsində əməkdaşlığa olduqca böyük əhəmiyyət verir və Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təminatında Azərbaycanın oynadığı strateji rolu daim təqdir edir. Prezident İlham Əliyev Macarıstana səfəri zamanı bildirmişdir ki, enerji gündəliyən ən əsas hissəsidir və imzalanan Anlaşma Memorandumu da çox mühüm addım hesab edirəm, çünki o, qaz təchizatı sahəsində əməkdaşlığa başlamaq üçün imzalanacaq ilk sənəddir. "Lakin təkə bu sahə deyil, çünki biz təhsil və mədəniyyət sahələrində əməkdaşlıq edirik. Biz Qarabağ bölgəsində yenidənqurma işlərində macar şirkətlərini görməyi ümid edirik. Bu gün biz cənab Baş nazirə bu və digər məsələləri müzakirə etdik", - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib. Prezident İlham Əliyev istər xarici ölkələrə səfərləri, istərsə də beynəlxalq tədbirlər zamanı bildirib ki, Azərbaycan

dərin köklərə malik sıx əlaqələr mövcuddur, bu gün də hər iki ölkənin rəhbərlərinin səfəri ilə Azərbaycan - Macarıstan arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri yüksək səviyyədədir. Macarıstan ilə əlaqələrin hərtərəfli inkişaf etdirilməsi ölkəmizin xarici siyasətinin vacib istiqamətlərindəndir. Macarıstan Azərbaycanın strateji tərəfdaşı və Avropa İttifaqında ən etibarlı tərəfdaşlarından biridir. Qeyd edək ki, 1991-ci il dekabrın 26-da Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini tanıyan Macarıstanla diplomatik münasibətlər 1992-ci il aprelin 27-də qurulub. Keçən il diplomatik münasibətlərimizin qurulmasının 30 illiyi qeyd edilib. 2004-cü ildə Azərbaycanın Macarıstanda, 2009-cu ildə isə Macarıstanın ölkəmizdə səfirliyi təsis olunub. İki ölkə arasında parlamentlərarası münasibətlər də yüksək səviyyədə inkişaf edir. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində Azərbaycan-Macaristan parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupu fəaliyyət göstərir. Qrupun 14 üzvü var. Macarıstan parlamentində isə səkkiz deputatın təmsil olduğu Macarıstan-Azərbaycan dostluq qrupu fəaliyyət göstərir. Bu vaxtadək iki ölkə arasında imzalanan 50 sənəd müqavilə-hüquq bazasının möhkəmlənməsində mühüm rol oynayıb. Çoxtərəfli platformada, xüsusilə BMT, ATƏT, NATO, Aİ, Şərq Tərəfdaşlığı, Vişeqrad Qrupu, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində iki ölkə arasında davamlı əməkdaşlıq əlaqələri inkişaf etdirilir.

Ölkələrimiz arasında iqtisadi əlaqələrdə də davamlı inkişaf meyilləri müşahidə olunur. Azərbaycan və Macarıstan geniş iqtisadi

potensiala malik ölkələrdir. İki ölkə arasında imzalanmış strateji tərəfdaşlıq haqqında Birgə Bəyannamə, habelə iqtisadi sahəni əhatə edən bir sıra digər sənədlər iqtisadi əməkdaşlığın daha da genişlənməsində əhəmiyyətli baza rolunu oynayır. Azərbaycanda 21 Macarıstan investisiyalı şirkət əsasən kənd təsərrüfatı, nəqliyyat, ticarət, xidmət sahələrində fəaliyyət göstərirlər. Macarıstan Azərbaycana 1,1 milyard ABŞ dolları məbləğində (əsasən neft-qaz sahəsi), Azərbaycan isə Macarıstana 18,1 milyon ABŞ dolları investisiya yatırır. İki ölkə arasında əmtəə dövriyyəsinin həcmi qısa zaman kəsiyində əhəmiyyətli dərəcədə artımı əlaqələrin yüksək səviyyədə olmasının əyani təsdiqidir. 2021-ci ildə Azərbaycan ilə Macarıstan arasında ümumi ticarət dövriyyəsi 35,16 milyon ABŞ dolları təşkil edib. 2022-ci ildə isə 47,4 milyon ABŞ dolları təşkil edib ki, bu da əvvəlki ilə müqayisədə 34,81 faiz artım deməkdir.

Belə ki, Prezident İlham Əliyevin cari ilin yanvar ayının 29-da Macarıstan Prezidenti xanım Katalin Novakın dəvəti ilə Macarıstana rəsmi səfəri, səfər çərçivəsində Macarıstan Prezidenti xanım Katalin Novak və Baş nazir Viktor Orbanla həm təkbətək, həm də geniş tərkibdə görüşləri, iki ölkə arasında əlaqələrin gələcək inkişafı üçün vacib olan sənədlərin imzalanması münasibətlərin dünənə baxış əsasında qarşıda dayanan hədəflərə işıq saldı. Həmçinin, səfər çərçivəsində Azərbaycanın dövlət başçısı və Macarıstanın Baş naziri tərəfindən Azərbaycan ilə Macarıstan arasında strateji tərəfdaşlığın

gücləndirilməsinə dair Birgə Bəyannamə, Bəyannamədə tərəflər ikitərəfli əməkdaşlığın bütün sahələri, həmçinin beynəlxalq və regional məsələlər üzrə strateji dialoqu davam etdirməyə hazırlıqlarının ifadə edilməsi bir daha ölkələrimiz arasında əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu reallaşdırır. Qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dövlət başçısı kimi Macarıstana dördüncü səfəridir və əvvəlki səfərlərdə olduğu kimi, bu səfərdə də məqsəd ölkələrimiz arasında yüksək səviyyədə olan əlaqələrin daha da inkişafına və qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə əməkdaşlığın gücləndirilməsinə töhfə verməkdir. Dövlət başçımız səfər çərçivəsində imzalanan Birgə Bəyannamənin strateji tərəfdaşlığın dərinləşməsinə təsdiq edən sənəd olduğunu vurğulayıb.

BİZ QARABAĞ BÖLGƏSİNDƏ YENİDƏNQURMA İŞLƏRİNDƏ MACAR ŞİRKƏTLƏRİNİ GÖRMƏYİ ÜMİD EDİRİK

Qeyd edək ki, iki ölkə arasında enerji diplomatiyasının mühüm elementləri üzrə də uğurlu əməkdaşlıq mövcuddur. Macarıstan Cənub Qaz Dəhlizi layihəsini dəstəkləyir və bu layihədən yararlanmaq istəyini dəfələrlə izah etmişdir. Macarıstan Azərbaycan ilə

ikinci Qarabağ müharibəsindən keçən dövr ərzində bu sahədə böyük problemlərlə üzləşib. Prezident İlham Əliyev Budapeştdə Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban ilə birgə mətbuata bəyanatında bildirib ki, Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsindən keçən dövr ərzində bu sahədə böyük problemlərlə üzləşib: "Bir milyondan çox mina təmizlənməlidir. Müharibədən sonra iki il ərzində 300-ə yaxın Azərbaycan vətəndaşı ya həlak olub, ya da ki, ağır yaralanıb. Ona görə bu sahədə Macarıstanın təcrübəsini nəzərə alaraq biz əməkdaşlıq üçün yaxşı imkanlar görürük". Azərbaycan Prezidenti Azərbaycan şəhərsalma istiqamətində çox böyük təcrübəsi olan Macarıstanla birgə işləməkdə maraqlı olduğunu da deyib və bildirib ki, bu gün macar şirkətlərinin azad edilmiş Qarabağ və Zəngəzur torpaqlarında fəaliyyəti ilə bağlı da fikir mübadiləsi aparılıb və bu müzakirələr davam edəcək.

Bəli, Prezident İlham Əliyevin bu ölkəyə səfəri Azərbaycan-Macaristan münasibətlərinin inkişafında yeni bir mərhələnin başlanğıcı olacaq. Dövlət başçımızın söylədiyi kimi: "Bu gün imzalanan strateji tərəfdaşlığın dərinləşməsinə dair Birgə Bəyannamə bir daha bizim strateji tərəfdaşlığımızı təsdiqləyir. Bu, strateji tərəfdaşlığa dair imzalanmış ikinci sənəddir və bir daha onu göstərir ki, həqiqətən Macarıstan və Azərbaycan dost və strateji tərəfdaşdır".

RƏFİQƏ KAMALQIZI

"Azərbaycan xanımları cəmiyyətimizin inkişafına xüsusi dinamizm və ahəngdarlıq qatırlar"

Azərbaycan qadınları dünyanın bir sıra qabaqcıl ölkələrinin qadınlarından əvvəl seçib-seçilmək hüququ qazanmış, incəsənətin və elmin ən müxtəlif istiqamətləri üzrə müsəlman Şərqi qadınlar arasında ilk addımları atmaqla qabaqcıl düşüncəli, yenilikçi və mütərəqqi ruhlu olduqlarını sübuta yetirmişlər. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyevin 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan qadınlarına ünvanladığı təbrikdə deyilir.

Dövlətimizin başçısı qadınların ölkəmi-

zin, xüsusən təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sistemlərinin müasir əsaslar üzərində qurulması üçün böyük əzmlə çalışdıqlarını, öten müddət ərzində mühüm nailiyyətlər əldə etdiklərini diqqətə çatdırıb. "Ədəbi-ictimai və mədəni-elmi fikir tariximizdə iz buraxmış maarifpərvər sələflərinin adlarını uca tutan və nəsillərin varisliyi prinsipinə sadıq qalaraq onların açdıqları yolda inamla irəliləyən Azərbaycan xanımları bu gün də dolğun sosial-mədəni fəaliyyətləri ilə cəmiyyətimizin inkişafına xüsusi dinamizm və ahəngdarlıq qatırlar", - deyərək təbrikdə vurğulanıb.

Cari ilin ilk ayı olan yanvarın 10-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibə verərək bildirmişdir ki, hər ili uğurla başa vurduğumuz kimi yeni başlanan 2023-cü il də uğurlu olacaqdır. "Əminəm ki, 2023-cü ildə bizi çox yaxşı anlar gözləyir. Çünki bilirsiniz, dünyada mümkün olmayan bir şey yoxdur. Qayıdırıq. Laçın-Xankəndi yolundakı həmin aksiyaya. Kimin ağına gələ bilər ki, 2022-ci ildə - müharibədən cəmi iki il sonra artıq tamamilə yeni bir vəziyyət yaranacaq. Yaxud da sentyabr qayıdacaq. Kimin ağına gələ bilər ki, bu gün Ermənistan haqsız olaraq bizi işğalda ittiham edəcək. İki il, üç il bundan əvvəl əgər kimsə bunu desəydin, dəyərli ki, deyəsen, sənin başın xarab olub, belə sadə dillə desək. Amma mümkün olmayan heç nə yoxdur, bizim əlimizdədir. Amma biz ədaləti istəyirik, ancaq ədaləti. Pozulmuş ədaləti bərpa edirik, hələ tam bərpa etməmişik, amma bərpa edəcəyik, mənim şübhəm yoxdur və əminəm ki, Azərbaycan xalqı da bu nikbinliyi bölüşür".

Bəli, sözü ilə əməlləri üst-üstə düşən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarında dəfələrlə vurğulayıb ki, iqtisadi və sosial sahə həmişə paralel getməlidir: "Ona görə də hələlik limitsiz xarici kreditlərin cəlb edilməsinə ehtiyac yoxdur. O ölkələrdə ki, ancaq iqtisadi sahəyə diqqət verilir və sosial sahə kənardadır, orada insanlar iqtisadi islahatlardan çox böyük əziyyət çəkirlər. Bizim iş məqsədimiz ölkəni gücləndirmək və hər bir vətəndaşın həyatını daha da yaxşı etməkdir".

Prezident İlham Əliyev son 19 illik prezidentlik dövrünün ilk günündən bu günə qədər dövlətin əsas siyasətinin sosial siyasət təşkil etdiyini vurğulayıb, hər zaman sözünü tutub. Dəfələrlə aztəminatlı ailələrin və sosial qayğıya ehtiyacı olan əhali qrupunun sosial rifahının yaxşılaşdırılması üçün dövlət tərəfindən sosial paketlər həyata keçirilib, həmin kateqoriyadan olan vətəndaşlara dövlət dəstəyi və qayğısı heç zaman azalmayıb. Məhz Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev cari ilin yanvar ayının 5-də "Əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" sərəncamı əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində əlavə tədbirləri özündə ehtiva edir. İqtisadiyyatın sürətli inkişafı, möhkəm ictimai-siyasi sabitliyin təmin olunması, vətəndaşların sosial rifahının yüksəldilməsi ölkəmizdə daxili siyasətin mühüm uğurlu göstəriciləridir.

Həyata keçirilən dövlət proqramlarının, çoxşaxəli islahatların real nəticəsi olaraq ölkə iqtisadiyyatı, xüsusən, qeyri-neft sektoru sürətli inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub, bütün kateqoriyalardan olan vətən-

daşların əməkdaşları bir neçə dəfə artıb, iqtisadiyyata sərmayə yatırımı yüksəlib. Ölkənin iqtisadi potensialının tam həyata keçirilməsinə nail olan Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın gələcəyinin, ölkənin qüdrətinin məhz iqtisadiyyatdan asılı olduğunu hər zaman qeyd edir. Ölkəmizi yüksək nailiyyətlərə aparan iqtisadi inkişaf strategiyasını uğurla reallaşdıran dövlət başçısının fəaliyyətində sosial məsələlərə diqqət prioritet istiqamət təşkil edir. İldən-ildə inkişafda olan Azərbaycan iqtisadiyyatı bütün parametrləri ilə yanaşı, həm də xalqın sosial rifahının, güzəranının daha da yaxşılaşdırılması, sosial problemlərin həlli istiqamətində atılan addımların real nəticələri ilə müşayiət olunmaqdadır. Çünki ölkə iqtisadiyyatının ardıcıl və dinamik inkişafı, həyata keçirilən köklü dəyişikliklər iqtisadi sabitliyi təmin

di, əmələ çevirdi və dövlət idarəçiliyində bir meyar səviyyəsinə yüksəltdi. Cənab İlham Əliyev Prezidenti olduğu hər bir vətəndaşın və bütövlükdə Azərbaycan xalqının əmin-amanlıq şəraitində, güvənli maddi təminat və sosial rifah içərisində yaşamağını istəyir və bu istəyi reallığa çevirmək üçün ən mütərəqqi proqramlar qəbul edir, ən mütərəqqi qərarlar, fərman və sərəncamlar verir, qanunlar imzalayır. Onun sosial siyasəti iki klassik prinsipə - sosial ədalət və sosial rifah prinsiplərinə əsaslanır.

Prezidentin siyasətinin mərkəzində vətəndaş rifahının təminatı prinsipinin dayanması ölkəmizdə milli iqtisadiyyatın dinamik artımı şəraitində sosial inkişafın davamlı xarakter almasına, sosial müdafiə və aktiv məşğulluq proqramlarının dəfələrlə genişlənməsinə, sosial sa-

llaşdırıldığı bir dövrdə həyata keçirilir. Xüsusilə də, dövlət başçısının göstərişi ilə şəhidlərimizin ailə üzvləri və müharibə iştirakçıları ilə bağlı çox geniş tədbirləri həyata edən sosial dəstək paketinin icrasına başlanılıb. Bu dəstək paketi həmin insanların sosial təminat hüquqlarının operativ reallaşdırılması, onların sosial-psixoloji dəstəklə, reabilitasiya xidmətləri və vasitələri, birdəfəlik maddi yardımla təminatı, mənzil-məişət şəraitlərinin yaxşılaşdırılması, məşğulluq məsələlərinin operativ həlli, onlar üçün kiçik biznes imkanlarının yaradılması və s. kimi dəstək istiqamətlərini əhatə edir. Sosial dəstək tədbirləri 121 min şəxsi əhatə edib, onlara dəstəkyönümlü 260 min xidmət göstərilir. O cümlədən 102 min şəxs 114 min sosial ödəniş təyin olunub, 16,7 min şəxs üzrə birdəfəlik ödəmə, 2,8 min şəxsə sı-

4300, ümumilikdə ötən dövrdə 13,1 min mənzil və fərdi ev təqdim edilib. 2022-ci il üzrə də 1500 mənzil və fərdi ev verilməsi nəzərdə tutulub ki, artıq 1300-ü təqdim edilib. Müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin rifahına yönələn proqramlardan biri də onların avtomobillə təminatıdır. Postmüharibə dövründə bu istiqamətdə də tədbirlər geniş miqyas alıb, eyni zamanda, 44 günlük Vətən müharibəsində yaralanaraq əlilliyi müəyyən olunmuş hərbiçilərimiz də avtomobillə təmin edirlər. 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra 304, ümumən ötən dövrdə 7500-dən artıq avtomobil müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə verilib.

Dövlət başçısının şəhid ailələri və müharibə iştirakçılarına diqqət və qayğısının daha bir təzahürü kimi, son illər həmin kateqoriyalarla bağlı növbəti sosial dəstək proqramları icra olunub: 2019-2020-ci illərdə 1997-ci il avqustun 2-dək olan dövr üzrə şəhid hərbi qulluqçuların və daxili işlər orqanları əməkdaşlarının vərəsələri birdəfəlik ödəmə ilə təmin edilib. 2022-ci ilin avqust ayında isə 1997-ci il avqustun 2-dək hərbi xidmətdə olarkən aldığı xəsarət nəticəsində əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslər və vərəsələrinin birdəfəlik ödəmə ilə təminatı proqramına başlanılıb və qeyd olunan kateqoriyaya aid artıq 16,7 min şəxs üzrə birdəfəlik ödəmə verilib. 2022-ci ilin əvvəlindən isə Vətən müharibəsinin iştirakçılarına "Müharibə veteranı" adı verilərək Prezidentin aylıq təqaüdü təyin olunub. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il 9 avqust tarixli Fərmanı ilə yaradılan, 2019-cu ilin may ayında açılışı olan DOST Agentliyi son illər Azərbaycanda aparılan sosial islahatların mühüm nailiyyətlərindən biridir. Dövlət başçısı "DOST mərkəzləri müasir Azərbaycanın simasıdır" deyərək bildirib. Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü olan DOST konsepsiyası dövlət sosial xidmətlərinin "bir pəncərə"dən, modern və çevik, tam şəffaf mexanizmlər üzərində, vətəndaş məmnunluğuna uyğun təqdim edilməsinə imkan verib. DOST xidmətlərindən vətəndaş məmnunluğu səviyyəsi 98 faizdən çoxdur.

Beləliklə, Prezident İlham Əliyevin vətəndaşlarımızın sosial rifahının yüksəldilməsinə, ölkəmizin daha da inkişafına xidmət edən sərəncamları, fərman və qərarları reallaşdırılan böyük sosial islahatlar paketinin tərkib hissəsidir. Və xalqımız inanır ki, bu gün tarixi qələbəmizi reallaşdıran Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin uğurlu sosial islahatlar proqramı qarşıdakı dövrdə də əmək, məşğulluq, sosial müdafiə sahələrində yeni mühüm irəliləyişlərə nail olunmasını təmin edəcək, dövlətimizi daha firavan gələcəyə aparacaq.

RƏFİQƏ KAMALQIZI

Vətəndaş rifahına xidmət edən sosial islahatlar

etməklə bərabər, dövlətin sosialyönlü siyasətinin daha da gücləndirilməsinə geniş yol açıb, əhalinin sosial-iqtisadi vəziyyətini yaxşılaşdırmaq üçün möhkəm zəmin yaradıb.

HƏR BİR AZƏRBAYCANLININ PREZİDENTİ OLMAQ MƏSULİYYƏTİNİ ÖZ PREZİDENTLİK FƏALİYYƏTİNDƏ DAİM TƏSDİQ ETDİ, ƏMƏLƏ ÇEVİRDİ VƏ DÖVLƏT İDARƏÇİLİYİNDƏ BİR MEYAR SƏVİYYƏSİNƏ YÜKSƏLTDİ

Müstəqil dövlətçiliyimizin məmarı və qurucusu Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi idarəçilik məktəbinin layiqli davamçısı olan İlham Əliyev 2003-cü ilin oktyabrında keçirilən ilk prezidentlik inaqurasiasında "Mən hər bir azərbaycanlının prezidenti olacağam" söylədi və arxasında böyük məna və məsuliyyət yükü olan bu fikirləri öz prezidentlik fəaliyyətində daim təsdiq et-

hədə vətəndaş rifahı və məmnunluğuna yönəlik mühüm irəliləyişlərə, sosial ödənişlərdə orta hesabla 10-15 dəfə artımlara imkan verib. "Azərbaycan sosial dövlətdir. Bizim siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı, onun qayğıları, onun problemləri, onun təhlükəsizliyi, onun xoşbəxtliyi dayanır", - deyərək bəyan edən dövlət başçısının tapşırıqları əsasında xüsusilə son illər aparılan inqilabi sosial islahatlar ölkə əhalisinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində mühüm nailiyyətlərin əldə olunmasını təmin edib. Zəfər dövrünü yaşayan qalib Azərbaycanda müharibədən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə həyata keçirilən sosial islahatlar əhalinin bu sahədə müdafiəsinin gücləndirilməsi və onun rifahının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə nəzərdə tutulan tədbirləri uğurla reallaşdırır. Xüsusilə də son illərdə dünyada baş verən bahalaşma, qiymət artımının global iqtisadiyyata fəal şəkildə qoşulmuş Azərbaycana da təsirsiz ötüşmədiyi nəzərə alınmaqla respublika əhalisinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və rifahının bu təsirlərdən qorunması üçün zəruri və məqsədyönlü addımlar atılır. Bu sosial islahatlar Zəfər dövrünü yaşayan qalib Azərbaycanda Böyük Qayıdış Proqramının real-

gorta ödənişi verilib, təqaüd və müavinətlər orta hesabla 60 faiz artırılıb. 11 min şəxsə 36 min sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya xidməti göstərilir. 1 766 şəxs 30 min reabilitasiya vasitəsi, 379 şəxs 394 son nəsil müasir protezlə təmin olunub. 16,4 min şəxs aktiv məşğulluq, o cümlədən 9,4 min şəxs özünüməşğulluq proqramlarına cəlb olunub. Vahid əlaqələndirmə mərkəzlərində 70 minə yaxın şəxsə xidmətlər göstərilir.

ŞƏHİD AİLƏLƏRİNİN SOSIAL TƏMİNATI DA YAXŞILAŞIR. BİZ DAİM ONLARI DİQQƏT MƏRKƏZİNDƏ SAXLAYACAĞIQ

Prezident İlham Əliyevin uğurlu sosial siyasətində şəhid ailələrinin və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin sosial təminatı, mənzil-məişət şəraitlərinin yaxşılaşdırılması mühüm yer tutur. "Şəhid ailələrinin sosial təminatı da yaxşılaşır. Onlara nəzərdə tutulmuş müavinətlərin məbləği müntəzəm olaraq artırılır. Biz daim onları diqqət mərkəzində saxlayacağıq", - deyərək qeyd edən Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sənədlər nəticəsində şəhid ailələrinin və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin sosial ödənişləri təkcə son 4 ildə 2 dəfədən çox artırılıb. Eyni zamanda, bu dövrdə şəhid ailələrinin və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin mənzillə təminatı proqramı 5 dəfə genişlənilib. Postmüharibə dövründə onlara

Qadın kiçik hədiyyələrlə sevinən bir varlıqdır. Qadın sevinəndə həyat çox gözəl bir yer olmağa başlayır. Çünki o, həyatın tamamlayıcısıdır. Beynəlxalq Qadınlar Günü hər il 8 Mart tarixində qeyd olunan Beynəlxalq İşçi Qadınlar Günü olaraq da tanınan qadınların iqtisadi, ictimai və siyasi mübarizəsini, habelə ümumi olaraq qadınlara qarşı nəzakət, sevgi və məhəbbətin tərənnümünü ənənəvi hala gətirmiş bayramdır. 8 Mart postsovet respublikalarında, habelə Anqola, Burkina-Faso, Qvineya-Bisau, Komboca, Çin, Konqo, Laos, Makedonya, Monqolustan, Nepal, Şimali Koreya və Uqanda qeyri-iş günü sayılır. BMT də 8 Martı Beynəlxalq Qadınlar Günü kimi tanıyır. Bəs, gəlin görək gənclər bu bayram barədə nə düşünür? Onlar bu günü necə dəyərləndirəcək? SİA mövzu ilə bağlı gənclər arasında sorğu edib.

Gənc Paşa Məmmədov: "Kişilər özəl günlərdə qadınlara xüsusi diqqət göstərməlidir. Məncə, ən yaxşı hədiyyə (əgər arada o səmimiyyət varsa), hədiyyə alacağın adamın özündən nə istədiyini soruşmaqdır. Yəni, nəyə ehtiyacı varsa, onu alsan daha məqsəduyğundur. Həm də bu, daha rahatdır.

Yoxsa bütün günü nə alacağını düşünmək çətin məsələdir.

Mən bir çox hallarda nə hədiyyə alacağımı həmin şəxsin özündən soruşuram. Bu dəfə isə o, seçimi mənə buraxıb. Həm gedəcəyimiz məkanı, həm də hədiyyəni bu dəfə özüm seçməliyəm".

Gənc Aytac Şahin: "Əslində, hədiyyə almaq üçün hansısa bayramı gözləmək absurddur. Təbii ki, hər kəsin fikri özünə görə doğrudur. Düşünürəm ki, əgər mən öz anama, yaxud rəfiqələrimə, başqa yaxın insanlara nə isə almaq istəyirəmsə, bunun üçün sırf həmin günü oturub gözləməməliyəm. Ürəyindən keçirsə insanın hər gün bayram, hər gün özəldir. Özəl günlərin, bayramların yeri bir başqadır. Bunu danmaq olmaz. Sadəcə demək istədiyim odur ki, kiməsə özünü özəl hiss etdirmək istəyirsinizsə, bunun üçün müəyyən tarixi gözləməyin.

Bu özünüz üçün də keçərlidir. Kimdənsə hədiyyə gözləyib, bu, gerçəkləşməyində pis olmayın. Gözləntiniz özünüza olsun. Özünü özünüza qiymətləndirin. İnsan ən yaxşı öz dəyərini bilməlidir ki, ətraf da ona qiymət versin. Bu münasibətlə, bütün qadınları, anaları 8 Mart münasibətilə təbrik edir, onla-

8 Martda xanımların ən sevdiyi hədiyyələr NƏLƏRDİR?

ra hər zaman ən qiymətli diləyi arzulayıram: Özünü sevməyi!".

Gənc Nəzrin Vahid: "8 Mart sanki analar günüdür. Uşaqlıqdan 8 Martın analar günü olduğunu zənn etmişəm. Lakin sonra böyüdükcə anlamışam ki, bu gün Beynəlxalq Qadınlar Günüdür. Amma yenə də mənim üçün analar günü hesab olunur. Düzdür, öz həmya-

şılarım da bu günü qeyd edirik. Lakin insanın daxilindəki hiss tamam başqadır.

Hər il 8 Marta anam və nənəm üçün hədiyyə alıram. Bu il də eynisini edəcəm. Düzü, nə alacağımı hələ düşünməmişəm. Lakin hədiyyənin böyüklüyündən asılı olmayaraq əsas məqam onları sevindir-məkdir. Düzdür, analarımız bizim əziyyət çəkib, hədiyyə almağımızı belə istəmirlər. El dili ilə desək, bizə qıyırlar. Ancaq bununla bu günü unutmduğumuzu və daim diqqətdə olduqlarını çatdırmalıyıq. Mənə görə, hədiyyənin qiymətli olması və ya böyüklüyü önəmli deyil. Əsas mənəvi dəyərinin olmasıdır. Ən önəmli sevinc hissini yaratmaqdır".

Gənc İsmayıl Camalov: "Hədiyyə almağı düşünürəm. Əsasən anam və bacıma hədiyyə alacağam. Ancaq iş yoldaşlarım və xa-

nım dostlarıma da hədiyyə almağı planlaşdırıram.

Qadınları sevindirmək lazımdır. Amma bunun üçün xüsusi gün olmasına ehtiyac olmadığını düşünürəm. Məncə, xüsusi gün təyin edilməsi qadın və kişi arasında müəyyən gender ayrılığı yaradır".

Gənc Arzu Rövşən: "8mart günü mənim ən böyük dayağım olan atamın doğum günüdür. Bu səbəbdən də atama hədiyyə almışam.

Təbii ki, anamı da unutmamışam. Onları sevindirmək məni çox xoşbəxt edir. Unutmayaq ki, qadınları xoş sözlərlə, yaxud balaca hədiyyələrlə sevindirmək olar".

Gənc Mikayıl Quluzadə: "Hər il 8 mart tarixində dünyada Beynəlxalq Qadınlar Günü kimi qeyd olunur. Bizim ölkədə də bu gün bayramdır və tədbirlər, konsertlər keçirilir, qadınlara hədiyyələr təqdim edilir. Şəhərimizdə 8 Mart günü əhval-ruhiyyə tamamilə dəyişir, hər yer al-əlvan rənglərə bürünür. 8

Mart dedikdə ailə üzvlərinə hər zaman hədiyyələr alınır. Amma bu xüsusi gündə alınan hədiyyələr, məncə daha önəmli, daha seçilən sayılır. Qadınlara hədiyyə vermək hər zaman önəmlidir. Bu onları da-

ha dəyərlidir. Hər bir şəxs qadınlara nəvaziş göstərməli və onları göz bəbəkləri kimi qorumaqdadır. Bütün Azərbaycan qadınların 8 Mart bayramı münasibəti ilə təbrik edərəm!".

Gənc Aysel Quliyeva: "8 mart bütün dünya üzrə Beynəlxalq Qa-

dınlar Günü kimi qeyd olunur. Bu gün Azərbaycanda da xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Bizim ölkəmizdə 8 mart qadın və gözəllik bayramı kimi öz əksini tapıb. Hədiyyə məsələsinə gəldikdə isə əvvəlcə anama, daha sonra isə nənəmə, bacıma və digər sevdiyəmə hədiyyə alacağam. Çünki bizim həyatda olma səbəbimiz analarımızdır. Yəqin ki, anama onun gül qədər gözəl və təravətli olduğu-

nu bildirmək üçün gül alacağam. Daha sonra isə qızıl zinət əşyası almağı düşünürəm. Nənəmə də geyim alaram. Bacıma nə alacağımı isə hələ düşünməmişəm. Ən son variant olaraq hesabına pul yolla-yacağam. Məbləğin fərqi yoxdur. Bir də ən yaxın rəfiqəmə bir şirniyyat var onu alacağam. Çünki o səhəti ilə bağlı çox şirniyyat yeyə bilmir. Amma mən həmin günü onu bu şirniyyatla sevindirmək istəyirəm.

Hədiyyə vermək bir növ həmin insana olan diqqətin göstəricisidir. Qadın anadır və cəmiyyətdə böyük rolu var. Bəşəriyyətin əsas var olma səbəbi qadındır. Bir güllə də olsa onları sevindirmək lazımdır. Bunlarla yanaşı, küçədə olan təmizlik işçilərinə hədiyyə almağı düşünürəm. Bu hədiyyə nərgizgülü də ola bilər. Çünki onlar da qadındır.

Mənim zəhmətkeş qadınlara xüsusi rəğbətəm var".

Türkan Məmmədova: "Hər bir qadını bu gün münasibətilə təbrik edirəm. Bu bayramda öncə anamı, sonra isə ətrafımda olan xanımları təbrik edəcəm. Anama tort hazırlayacağam və yasəmən çiçəyi alacağam. Bunun da bir hekayəsi var. Belə ki, atam rəhmətə getməzdən öncə 8 Mart və bunun kimi özəl günlərdə anama hədiyyə və onun yanında mütləq yasəmən çiçəyi alardı. Çünki yasəmən anamın ən sevdiyi çiçək idi. Anam bu çiçəkləri güldana

qoyar və hər onun yanından keçdikdə gülümsəyərdi. Atam da anamın sevincindən xoşbəxt olardı. Deməyim odur ki, qadınları sevindirmək bu qədər bəsitdir. Təəssüf ki, bəzi kişiler bunu anlamır. Amma unutmayaq ki, qadınlar onlara olan nəvazişə, diqqətə və hörmətə önəm verir. Hədiyyə sadəcə xanımlara olan diqqətin bir simvolidir. Təbii ki, bəzi xanımlar maddi baxımdan bahalı hədiyyələr gözləyir. Buna səbəb isə hazırda verilən hədiyyələrin sosial şəbələrdə paylaşılaraq nümayiş etdirilməsidir. İstəməz bir xanım bunu görərək, "Bax, ona nə alınıb", "Mən də ondan istəyirəm" və s. deyir. Bu, insan xislətində var.

Hədiyyə baxımından ilk tövsiyəm çiçəkdir, çünki qadınlar çiçək kimi zərif və gözəldir. Lakin çalışın sizi ona xatırladacaq hədiyyələr seçin. Hər bir xanım xoşbəxtliyə və hər şeyin ən gözəlinə layiqdir. Çalışın, bunu onlara hiss etdirin".

Ayşən Vəli

Minilliklər boyu formalaşan və zənginləşən ailə dəyərlərimizdə əsgərlik məsələsi xüsusi yer tutur. Oğul böyütmək, onu düzgün tərbiyə etmək, vətənpərvər yetişdirmək, sağlam şəkildə həddi-buluğa çatdırmaq əsrlərdir ki, hər bir ailənin əsas vəzifələrindən birinə çevrilmişdir. Çünki hər bir ailə oğlunun hər b vaxtı-əsgərlik zamanı çatanda bir cavabdehlik daşıyır. Bu cavabdehlik ondan ibarətdir ki, oğlunu əsgəri xidmətə layiq şəkildə böyüdə, sağlamlığını, fiziki gücünü qoruya bilmisənmi? Bəli, beləliklə də evlərimizdə binəyi-qədimdən oğul böyütmək, həm də necə böyütmək ailənin diqqətdə saxlayacağı məsələlərdən biri olub. Ata və analarımız fikirləşiblər ki, gün gələcək, oğlumuz əsgərliyə gedəcək. Onu elə böyüdək, qayğısına elə qalaq ki, kişilik məktəbindən keçə bilsin. Bu, ailənin qarşıda bir sınaq imtahanından keçməsi qədər məsuliyyətli olub. Odur ki, əsgərlik ailə dəyərlərimizdə özünəməxsus bir yer alıb və oğullarımızın əsgəri xidmətə yola salınma və qarşılanması kimi mərasimlərin adət-ənənələrimizin bir qolu kimi formalaşmasına səbəb olub.

Əsgərlik: sağ get, salamat qayıt

Zaman-zaman əsgəri xidmət illəri fərqli olub. Sovet imperiyasının tərkibində olduğumuz vaxtlar 70 il oğullarımız Rusiyanın müxtəlif bölgələrində iki illik əsgəri xidmət keçirdilər. 1990-cı illərdə sovet imperiyası dağılandıqdan sonra müstəqillik qazansa da, lakin hələ ordumuz təkmilləşmədiyi və ölkədə Birinci Vətən Müharibəsi gətirdiyindən oğullarımız 4-5 il, bəzən artıq əsgəri xidmət keçməli olurdular. Lakin daha sonralar, ölkəmizdə iqtisadi tənəzzül aradan qaldırıldıqdan, inkişaf qədəm qoyulduqdan, bunun da nəticəsində milli ordumuz təkmilləşdikdən sonra əsgəri xidmət haqqında qaydalar qəbul olundu və ali təhsil alan oğlanlar üçün bir, almayanlar üçün bir il yarımliq əsgəri xidmət dövrü müəyyən edildi.

Bütün dövrlərdə isə Azərbaycan ailəsində əsgər yolasalma və qarşılama eyni qaydalar ilə həyata keçirilib. Elə ki, oğullarımız böyüyüb əsgərlik yaşına çatdı, əsgəri xidmət üçün çağırış vərəqəsi aldı, artıq ailə öz övladını əsgəri xidmətə yola salmağa hazırlaşır. Bu xəbər tez bir zamanda qonşular, dostlar, qohum-əqrəba arasında yayılır və onlar hamısı bir nəfər kimi əsgər yola salan ailənin qonağı olurlar. Yadımdadır, əvvəllər kəndlərimizdə atalar oğulları əsgər gedəndə heyvan kəsər, üç gün qonaqlıq verərdi. Kəndlərdəki bütün evlərdən bir-iki nümayəndə həmin yolasalma mərasimində iştirak edərdi, əsgərə gedən oğlanın cibinə pul qoyar, görüşüb yola salar, analarımız isə əsgəri aparən maşının arxasınca su atar, "ay bala, sağ get, salamat qayıt",-deyərdi. Əsgər yolasalma mərasimlərini çalğı-rəqs, demək-gülmək daha da şənlikli edərdi.

Bu, artıq illərdir ki, ənənə halını almışdır. Bu gün də oğullar əsgər gedəndə kimin imkanı nəyə çatırsa, süfrə açar, yaxınlar, qohumlar, dostlar bu süfrədə ətrafında birlikdə çörək kəsər, deyə-gülə oğullarımızı əsgəri xidmətə yola salarlar.

Əsgər yolasalma mərasimləri ilə qarşılaşanda həmişə belə bir qənaətə gəlirik ki, həqiqətən də gör, Vətəni, torpağı qorumaq necə vacib və məsuliyyətli bir işdirsə, biz bunu əsrlərdir ki, toy-bayramla, dəyərli adətlərimizlə həyata keçirmişik və həmin adətləri olduğu kimi də yaşadıb dövrümüzə gətirib çıxarmışıq. Bütün bunlar xalqımızın hər işdə birliyi, həmrəyliyi ilə yanaşı, həm də vətənpərvərliyinin göstəricisi, torpaq sevgisinin nümayişidir.

Əsgər qarşılama mərasimləri təntənəsi ilə heç də əsgər yolasalma mərasimlərindən geri qalmır. Hələ deyərdim ki, bu mərasim daha şənlikli, daha təntənəli olur. Belə ki, biri var, övladın evdən 1-2 illik ayrılı, bir də var, o ayrılığın sonu ola və övladın evə qayıda. Bax bu məqam özə əsgər qarşılama mə-

Ailə dəyərlərimizdə əsgər yolasalma-qarşılama

rasimini daha təntənəli edir.

Bütün qohum-əqrəba, qonşular, dostlar əsgər evinə yollanırlar, ailəyə gözaydınlığı verir. Yenə də süfrələr açılır, min bir nemət düzülür və ailə öz övladının kişilik məktəbindən keçməsinə bayram edir. Bütün yaxınlar da bu sevincə şərik olduqlarını bildirmək üçün gəlirlər.

Əsgər yola salmadan fərqli olaraq qarşılama mərasiminə gələnlərin hamısı şirənliklə, əsgərə pal-paltar hədiyyələri ilə gəlirlər. Sanki düşünülür ki, artıq 1-2 ildir, o, evdə deyil, həm də bu dövrdə dəyişilib, necə dəyərlər, kişiləşib, evdəki paltarlar əyninə olmayacaq. Odur ki, yaxınlar əsgərdən gələn oğlana hədiyyələr də gətirirlər.

Beləliklə bir neçə gün davam edən əsgər qarşılama mərasimi başa çatır. Gələn əsgərlərin yerinə gedənlər eynilə yola salınırlar, zamanı gələndə isə eynilə qarşılanırlar. Beləliklə bir adət-ənənəyə çevrilən əsgər yolasalma və qarşılama xalqımızın əsrlərə söykənən fərdi xüsusiyyətləri fonunda bənzərsiz bir ailə dəyərinə çevrilmişdir ki, bu kimi dəyərlərə heç də bütün xalq və millətlərdə rast gəlinmir. Bu, xalqımızın özünəməxsus xüsusiyyətlərindən biridir.

İlk sual: kişilik məktəbindən keçibmi?

Əsgərliyə getməyi, kişilik məktəbindən keçməyi xalq olaraq o qədər vacib hesab etmişik ki, zaman-zaman elçiliklərdə oğlan atasına verilən ilk sual belə olub: oğlunuz əsgərliyə gedibmi? Ailələrimizdəki tərbiyə fonunda o da formalaşmış ki, qızlarımız oğlanların əsgəri xidmət keçməsinə, kişilik məktəbini bitirən oğlanlara ailə qurmağa üstünlük verirlər. Çünki zaman-zaman şüurumuzda oğlanların əsgəri xidmətinin vacibliyi kök atıb. Onlar yalnız bu vəzifəni yerinə yetirdikdən sonra kişiləşir, həyatın, ailənin qədrini bilir, böyüyür, möhkəmlənir kimi fikirlər şüur altımızda özünəməxsus yer alıb. Odur ki, hər bir azərbaycanlı qız kişilik məktəbindən keçən oğlana daha çox sayğı bəsləyir.

Düzdür, müəyyən səbəblərdən əsgəri xidmətə getməyənlər olur. Bu, müstəsna haldır, həm də o demək deyil ki, onlar digər oğlanlardan geri qalırlar. Lakin əsgərlik, sözün həqiqi mənasında, kişilik məktəbidir. Necə ki, qızlar öz analarının məktəbini keçirlər, mətbəx, ev-əşik işlərini mənimsəyir, sonra özlərini ailə qurmağa hazır hesab edirlər, oğlanlarda isə bu məktəb əsgəri xidmətdir. Bu mənada valideynlər də çalışmalıdır ki, bu məktəbdən keçməsinə maneçilik yaranmasın deyə övladlarını sağlam böyütsünlər. Sağlam böyüyən, fiziki problemi vaxtında aradan qaldırılan uşaq, yeniyetmə oğlan gənclik çağında əsgəri xidmətdən keçmək üçün heç bir problemə üzəlməz.

Bəli, bu da bir faktdır ki, əsgəri xidməti başa vurub qayıdan gənclər onları yola saldıqımız vaxtdakı gənclər olmur. Hər bir ailədə ata-analar, bacı-qardaşlar təsdiq edir ki, onların xasiyyətlərində gedişi ilə gelişləri arasındakı fərq o qədər böyük olur ki, adam sanki gözlərinə inanmır. Belə isə bu kişilik

məktəbindən keçməyə hər kəs cəhd göstərməlidir. Həm o mənada ki, möhkəmlənsin, dözümlülyü artırsın, kişiləşsin, həm də o mənada da kişilik məktəbindən keçənlərə cəmiyyətimizdə verilən üstünlüyü o da qazana bilsin.

Hərbi qulluq, əsgəri xidmət qürurdur

Hər birimiz övladımız əsgəri xidmətdə olanda xüsusi bir qürur hissi ilə yaşayırıq. Düşünürük ki, onlar Vətəni, torpağı qoruyurlar, bu gün ölkədə sərbəst, azad şəkildə gəzib-dolaşan hər kəs onların hesabına belə təhlükəsizdir. Bu səbəbdən də insanın ürəyi qürurla döyünür. Hələ 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində keçirdiyimiz hisslər daha qürurverici idi. Bizim övladlarımız torpaqlarımızı işğaldan azad etməyə, oğullarımız 30 il erməni tapdağı altında olan yurdlarımızı yağıdan təmizləməyə, Qarabağı anasına qovuşdurmağa yollanmışdılar. Qürur duyurduq ki, biz nə qədər vətənpərvər oğullar tərbiyə etmişik.

Könlüllü olaraq cəbhəyə gedən oğulları, dəstə-dəstə səfərbərlik məntəqələrinə müraciətini görərək onlarla fəxr edirdik. Ali Baş Komandanın bir əmri ilə bütün Azərbaycan övladlarının cəbhəyə yollanmaq arzusunda olduqlarını gördükcə, həqiqətən qürur duyurduq. Ata-analar isə onların cəbhədə hər gün bir qələbəsinə qürurla izləyir, torpaqlarımız alındıqca, üçrəngli bayrağımız ona 30 il həsrət qalan yurd yerlərimizdə dalğalandıqca sevincimizin həddi-hüdudu olmurdu.

Müharibə minlərlə oğlumuza Vətəni qorumağa səslədi. Onlar da böyük şövqlə cəbhəyə yollandılar. Lakin sonda müharibə minlərlə övladımızı şəhid etdi, minlərlə övladımızı qazi kimi evlərimizə yola saldı, eləcə də minlərlə övladımız sağ-salamat qayıtdı. Biz isə şəhidimizlə də, qazimizlə də, sağ-salamat qayıdan övladlarımızla da qürur duyduq. Çünki onların hər biri torpaqlarımızın geri alınması, ərazi bütövlüyümüzün bərpası üçün yollanmışdı. Ölümü gözlərinin qarşısına almış, canlarından keçmişdilər. Xalqımızın torpaqla bağlı dəyərlərini ona qaytarmaq üçün, namus və şərəfimizi xilas etmək üçün yollanmışdılar.

Bax, kişilik məktəbindən keçmək budur. Bu məktəb torpağın, Vətənin ana-bacılarımız qədər qorunmasını öyrədir. Onların hər birinin eyni dərəcədə qorunmasını, bunun isə yalnız kişilərə məxsus olmasını dikte edir.

Müharibələr bizə şəhid qarşılamağı öyrətdi

Həm birinci, həm də ikinci Vətən müharibələri bizə həm igid, həm şəhid qarşılamağı öyrətdi. Əsgəri xidmətə, hərbi vəzifəsinə yerinə yetirməyə yolladığımız igid, qəhrəman övladlarımızı sağ-salamat gəlməsi münasibətilə həmişəki kimi toy-bayramla qarşılamağı öyrətdi. Bizə şəhid qarşılamağı da öyrətdi həyat və onun özünəməxsus qanunlarını...

Üçrəngli bayrağımıza bükülən şəhid qarşılamağı öyrəndik. Öyrəndik ki, bu, böyük bir qürurdur. Şəhidlik zirvəsinə yüksəlməyin hər kəsə nəsisib olmadığını öyrəndik. Bütün xalqlara itirdikləri torpaqları geri almağın müyəssər olmadığını öyrəndik.

Torpaqlarımızı yenidən anasına-Azərbaycana qayıtmaları ilə bağlı taleyimizə yazılan yazını sevincə bağrımıza basdıq. Bu yazı şəhid balalarımız idi. Onların torpaq-şərəf yolunda canlarından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucalmaları idi.

Atalar-analar, bacı-qardaşlar, dostlar, övladlar, həyat yoldaşları şəhid qarşıladılar. Atalar məğrur dayandı, heç əyilmədi. Ürəyi bala nisgili ilə qovrulan analarımızdan övladlarının tabutu qarşısında qol qaldıraraq oynayanlar da oldu, bayatı, şeir qoşanlar da oldu. "Toyun mübarək, ay bala",- deyənlər də oldu. Tabutu bağrına basıb oğlunun yanına uzanmaq istəyənlər də oldu. Bəy xonçası düzəldib məzarların üstünü bəzəyən analarımız da oldu. Bütün bunlar duyğulu ana ürəyindən gələn hisslərdir. Onların nə yaşadıklarını ana olanlar gözəl anlayırlar. Ürəyində min bir arzu biçib-tikən, lakin sonda bu arzuları yarımçıq əyninə geyinənlər anlayır o anaları. Onlar şəhid analarıdır. Balaları kimi özləri də ucalarda, hər birimizdən yüksəklərdə olan analardır. Çünki onlar bizim üçün doğmuşlar o övladları. Bizim torpaqlarımız, Vətənimiz, ərazi bütövlüyümüz, şərəf və namusumuz üçün doğmuşlar.

Doqquz ay bətlərində, illərlə əllərində, qoyunlarında, duyğularında böyütmüşdülər onları. Məhz buna görə də şəhid balalarını qarşılayanda dil açırdılar. Dünənədək səsinə eşitmədiyimiz analar dil açıb şeir söyləyirdi, toylarda utandığınan qolunu qaldırmayan analar kişi-qadın bilmədən balasının tabutu qarşısında qol qaldıraraq rəqs edirdi. Dünənədək yaşamağı ağzında olan analar övladının üşüdüyünü hiss edirdi sanki, baş örtüyünü çıxarıb onun tabutu üzərinə səirdi...

Budur, biz şəhid qarşılamağı da öyrəndik. Lakin Zəfər bütün hisslərdən ucada dayandığı üçün bu gün şəhidlərimizi də, qazilərimizi də, başımızdakı qara yaylıqları da, atalarımızın üzünə əbədlilik çökən oğul itkisi ifadəsini də yalnız qürurla əvəzləşdirmişik. Şəhidimiz, qazimiz, qırılan ürəklərimiz, gözü yolda gəlirlərimiz, şəkillərlə təsəlli tapan körpələrimiz, nişan üzüyü barmagında əbədi xatirəyə çevrilən qızlarımız, saçının bir tərəfini qara, bir tərəfini ağ hörüb övlad böyüdən analarımız olsa da, Zəfərimiz var. Bu Zəfər torpağımızın-namusumuzun, şərəfimizin, iftətimizin Zəfəridir.

Biz əsgərimizi toy-bayramla yola salıb, tor-bayramla da qarşılayacağıq. Əgər bir gün şəhid qarşılamalı olsaq, yenə də qürurumuz bütün hisslərimizi üstələyəcək. Çünki oğullarımızı kişilik məktəbinə göndərdikcə, onları qoruyucu olaraq hər zaman sərhədlərimizin toxunulmazlığında, ərazimizin bütövlüyündə görürük. Bu toxunulmazlıq və bütövlüyü təmin etmək onların vəzifəsidir. Odur ki, qoy oğullarımız əsgərliyə-kışilik məktəbinə sağ gedib, salamat qayıtsınlar...

Mətanət Məmmədova

Bu, düşmənin öz seçimidir!

Olanlar olmalı idi - yəni separatçıların və revanşistlərin cavablarının vaxtı çatmalıydı və çatdı da!

Beləliklə, Ermənistanın növbəti dəfə iç üzü açıldı və İrəvanın müxtəlif dənizlərindəki psevdosülh pərvərliyi ifşaya uğradı. Daha dəqiq desək, Laçın-Xankəndi yoluna alternativ hesab edilən torpaq yolla və qanunsuz şəkildə, üstəlik, Rusiya sülhməramlıları kontingentinin (RSK) necə deyirlər, düz burunlarının altından keçməklə separatçıların yerləşdikləri ərazilərə minə və sursatlar daşıyan avtomobil qəhrəman hərbiçilərimiz tərəfindən saxlanıldı. Onu da qeyd edək ki, artıq bir müddətdir ki, Azərbaycan tərəfi əsas Laçın yoluna alternativ olan Xələfəli torpaq yolundan yan keçərək Ermənistan ərazisindən Qarabağ bölgəsinə silah və sursat daşınması barədə siqnallar almağa başlamışdı.

RSK-nın boşluğu və nəticə...

Əbəs deyil ki, bu barədə dəfələrlə xəbərdarlıqlar edilmiş, eləcə də RSK komandanlığına da məlumatlar ötürülmüşdü. Təəssüf ki, RSK da həmin məlumatlara barmaqarası baxmışdı. Və belə olan halda olanlar olmalı idi - yəni separatçıların və revanşistlərin cavablarının vaxtı çatmalıydı və çatdı da!

Xüsusi təyinatlılarımız olan əməliyyatçılar yoldan keçən erməni avtomobilini saxlamağa çalışanda onun səmşinləri hərbiçilərimizə tərəf atəş açıblar. Cavab atəşi nəticəsində düşmənin zərərçəkmiş, üç nəfər zabiti layiq olduğu cəzalarını alıblar. O cümlədən, həm Müdafiə Nazirliyimiz, həm də Xarici İşlər Nazirliyimiz tərəfindən verilən rəsmi məlumatlarda şəhidimizin olması xəbəri də təsdiqləndi və bu fakt həm də belə

qənaətə gəlməyə zəmin yaradır ki, qisas əməliyyatı artıq qapıdadır və separatçıların sonu çatıb. Bakı öz humanist və sülhün bərqərar olması ilə bağlı verdiyi təkliflərini davamlı şəkildə gündəmdə saxlasa da, qarşı tərəflər bunu dərk etmədilər.

Əgər daha əvvəllər deyilirdisə ki, Bakının səbri tükənmək üzrədir, artıq həmin səbr həqiqətən də tükənib!

Bu baxımdan da nəticə hasil etmək olar ki, hərbiçimizin şəhid olması Azərbaycanın bütövlükdə Qarabağdakı qanunsuz hərbi infrastrukturaların məhv etməsinə, nəzarət-buraxılış məntəqəsi qurmasına qanuni şəraitlər yaradır. Çünki bundan sonra da separat-

çılarla və Ermənistan rəhbərliyinin "nazları" ilə oynamaq prosesi hər hansı bir nəticəyə varmayacaq və əgər daha əvvəllər deyilirdisə ki, Bakının səbri tükənmək üzrədir, artıq həmin səbr həqiqətən də tükənib!

Həmçinin, əgər Azərbaycan öz ərazisində hansısa qərarları qəbul edərsə, həmin qərarlar tamamilə qanunauyğundur. Fakt budur ki, separatçıların və Ermənistan revanşistlərinin fəaliyyətləri qanunsuzdur.

Yeri gəlmişkən, RSK da bu məsələdəki boşluğunu nümayiş etdirdi. Bir neçə gün idi ki, demək olar bütün Azərbaycan informasiya məkanlarında separatçıların RSK-nın cəmi bir neçə metrliyində səngər qazmalarının, mövqelənmələrinin əks edildiyi video-

görüntülər yayılırdı. RSK isə bu faktlara əhəmiyyətsiz davranırdı və Azərbaycanın xəbərdarlıqlarına etina edilmirdi. Bu realıq da deməyə əsas verir ki, RSK-nın fəaliyyəti nəinki qənaətbəxş deyil, həm də lazımsız vasitəyə çevrilib.

Günah və məsuliyyət də onların öz üzərlərinə düşür

Daha bir fakt: bu günlərdə erməni katolikosu Qaregin heyəzcasına beynəlxalq aləmə çağırış etdi ki, artıq son günlərini yaşayan "dqr" tanınsın və s. Üstəlik, Ermənistanın mövcud rəhbərliyi, kilsə, diaspor son vaxtlar sanki sözü bir yerə qoymaqla yəni "Qarabağ ermənilərinin öz müqəddəratlarını təyin etmələri hüquqları" ətrafında sərsəm bəyanatlarla çıxış edirdilər. Xüsusilə, erməni baş nazir Nikol Paşinyanın xarici səfərləri zamanı cürətlənməsi də səbrin tükənməsinə zəminlər yaradırdı. Yəni erməni tərəfi öz inadkarlığını sərgiləməklə prosesin maksimum uzadılmasında maraqlı olduğunu göstərdi. Onda belə çıxır ki, günah və məsuliyyət də onların öz üzərlərinə düşür. O cümlədən, əgər Qarabağda erməni əhalisi qalmazsa (halbuki rəsmi Bakı bunun əksinə çıxış edərək Qarabağ ermənilərinin Azərbaycan vətəndaşları olduqlarını uzun illərdir, hətta 44 günlük müharibədən əvvəlki zamanlardan bəyan edir-R.R.), bunun bütün məsuliyyəti anti-Azərbaycan məqsədli dairələrin boyunlarında daşınacaq.

Rövşən RƏSULOĞ

P.S. Bu, Qarabağdakı separatçıların və Ermənistan revanşistlərinin öz seçimidir. Necə ki, 44 günlük müharibədən əvvəl Bakının irəli sürdüyü şərtləri ilə razılaşmırdılarsa, bu gün isə humanitar təklifləri də dəyərləndirə bilmirlərsə, bu da onların öz seçimidir...

Azərbaycan milli mədəniyyətinin inkişafı dövlət mədəniyyət siyasətinin əsasında dayanan prioritet məsələlərdəndir. Belə ki, mədəni və tarixi irsin mühafizə olunması, yaradıcılığın dəstəklənməsi, kadr hazırlığı və gənc istedadların dəstəklənməsi, milli sənətin inkişafı və s. diqqətdə dayanır. Eyni zamanda, cəmiyyətin məlumatlandırılmasına yönəldilən və bununla da onun demokratikləşməsinə, dünya birliyinə inteqrasiya edilməsinə rəvac verən mədəniyyət ocaqlarının köklü şəkildə modernləşdirilməsi və yenidən qurulması dövlətimiz tərəfindən mədəniyyətimizə, incəsənətimizə ayrılan qaygının nümunəsidir.

Azərbaycan mədəniyyətinin böyük simaları kimi tanıdığımız, milli mədəniyyət və incəsənətimizə töhfələr verərək, sənət tariximizdə əbədiyyətə qovuşanların yaradıcılıq irsi də zaman məsafəsində yüksək qiymətləndirilir. Milli mədəniyyətimizə göstərilən diqqətin nəticəsi olaraq onların sənət qalereyası nəsil-dənəsilə ötürülür. Belə sənətkarlardan biri olan Tofiq Kazımovun 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı dövlətimizin bu sahədə əməyi olan insanlara olan münasibətinin təzahürüdür. Bildiyimiz kimi, 2023-cü ildə Azərbaycanın görkəmli teatr rejissoru, dövlət mükafatları laureatı, tanınmış pedaqoq, Xalq artisti Tofiq Kazımovun anadan olmasının 100 illik tamam olur. Azərbaycanda lirik-psixoloji teatr məktəbinin yaranması, inkişafı və formalaşması məhz Tofiq Kazımovun adı ilə bağlıdır. O, görkəmli teatr xadimi, şair Səməd Mənsurun oğludur. Səməd Mənsur Bakıda mövcud olan bir sıra mədəni-maarif cəmiyyətlərinin - "Nicat", "Səfa" teatr truppalarının rəhbərlərindən biri olub. Belə bir yaradıcı mühitdə dünyaya göz açan T. Kazımov orijinal yaradıcılıq dəst-xəttinə malik fitri istedadlı rejissor kimi Azərbaycan teatrının repertuarını yüksək bədii-estetik meyarlı səhnə əsərləri ilə daha da zənginləşdirmişdir. Sənətkar özünün teatr məktəbini qurmağa müvəffəq olmuş və həmin məktəb ölkə teatrını irəli apararaq ona yeni nailiyyətlər qazandırmışdır.

Azərbaycan teatrının inkişafı və təbliği işinə dəyərli töhfələr vermiş görkəmli rejissor Tofiq Kazımovun anadan olmasının 100-cü ildönümünün qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə dövlət başçısının imzaladığı Sərəncama əsasən, Mədəniyyət Nazirliyi Xalq artisti Tofiq Kazımovun 100 illik yubileyi ilə bağlı tədbirlər planı hazırlayıb həyata keçirəcəkdir.

Böyük sənətkarın yaradıcılıq irsini nəzərdən keçirərkən görürük ki, istedadlı sənətkar bu sənətin qapılarını açmaq üçün böyük bir sənət məktəbinə yiyələnmişdir. Belə ki, 14 yanvar 1923-cü il Bakıda doğulub və yeddiillik təhsilini burada

Böyük rejissorun teatr məktəbi

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə Tofiq Kazımovun 100 illik yubileyi qeyd ediləcək

səhnə quruluşu verir. 1952-ci il aprelin 25-də Gənc Tamaşaçılar Teatrına baş rejissor göndərilir. Elə həmin il Akademik teatra rejissor göndürülür. 1964-cü il martın 16-da bu teatra baş rejissor təyin olunur.

Tofiq Kazımov 1960-cı ildə Musiqili Komediya Teatrında Tofiq Quliyevin "Qızıl axtaranlar" operetasına quruluş verir. Naxçıvan teatrında Məmmədli Tarverdiyevin "Kölgəli dağ", Quba teatrında Rza Şahvələdin "Qız qalası", Şıxəli Qurbanovun "Əcəb işə düşdük", Gənc teatrında Altay Məmmədovun "Yadımdamı" dramlarına quruluş verib. Tofiq Kazımov uzun illər teatr institutunda aktyor və rejissor sənətindən dərs deyib. Xalq artistləri Ağasadiq Gəraybəyli, Məmmədli Vəlixanlı, Kazım Ziya, Əliağa Ağayev, İsmayıl Osmanlı barədə monoqrafiyalar yazıb. "Çağırış", "İşıqlı yollarda", "Şəfəq", "Qoçaq Polad" və digər pyeslərin müəllifidir. Mətbuatda teatr sənətinə, müxtəlif tamaşalara aid resenziya və məqalələrlə çıxış edib.

Baş rejissor kimi Akademik teatrdə Vilyam Şekspirin "Antoni və Kleopatra", "Hamlet", "Fırtına", İlyas Əfəndiyevin "Sən həmişə mənimləsən", "Unuda bilmirəm", "Məhv olmuş gündəliklər", "Bağlar-

dan gələn səs", Cəlil Məmmədquluzadənin "Ölülər", Şıxəli Qurbanovun "Sənsiz", Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin "Pəri cadu", Branislav Nuşčin "Nazirin xanımı", Sabit Rəhmanın "Yalan", "Küləklər", Bəxtiyar Vahabzadənin "Yağışdan sonra" və digər pyesləri tamaşaya hazırlayıb. Tofiq Kazımov baş rejissorluğu dövründə teatra çoxlu istedadlı gənc cəlb edib. Tofiq Kazımov milli və dünya dramaturji irsinin diqqətləyiq nümunələrinə müasirlik kontekstində verdiyi mükəmməl quruluşlarla mədəniyyət salnaməsinə parlaq səhifələr yazmışdır. Hazırladığı və ictimai-mənəvi proseslərin axarında zamanın ritmini və insanların təfəkkür tərzini dolğun təcəssüm etdirən novator tamaşalar ideya-bədii bütövlüyü ilə seçilərək teatr ictimaiyyəti tərəfindən həmişə böyük maraqla qarşılanıb. Sənət xəzinəmizin qızıl fondunda ləyiqli yer tutan bu səhnə əsərləri bir çox məşhur aktyorların formalaşmasında əhəmiyyətli rol oynayıb.

Milli rejissor sənətimizin korifeylərindən olan Tofiq Kazımov yaradıcılığının çiçəkləndiyi bir vaxtda - 1980-ci ildə avtomobil qəzası zamanı dünyasını dəyişib və Fəxri xiyabanda torpağa tapşırılıb.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Dövlətin inkişafında, tərəqqisində regionların sosial-iqtisadi inkişafının rolu və yeri dənılmazdır. Bununla yanaşı nəzərə almaq lazımdır ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafı da məhz dövlətin sosial-iqtisadi siyasətindən bilavasitə asılıdır. Bir sözlə, dövləti sosial-iqtisadi siyasəti birbaşa olaraq regionların inkişafına, ələlxusus sosial-iqtisadi inkişafına əsaslı zəmin yaradır.

Sözsüz ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafında makroiqtisadi şərait, rayonun sosial əmək bölgüsündə tutduğu mövqe, sahə strukturu, coğrafi mövqeyi, təbii ehtiyatları böyük rol oynayır. Sadə dillə desək, hər bir rayon özünə məxsus təbii ehtiyatlara, coğrafi mövqeyə malikdir və bu ehtiyatlar da, coğrafi mövqe də məhz həmin rayonun iqtisadi inkişafı üçün əsas şərt hesab olunur. Ələlxusus kənd təsərrüfatı sahəsində biz bunun əyani şahidi oluruq. Belə ki, heyvandarlıq, quşçuluq, əkinçilik, bitkiçilik, meyvəçilik və digər sahələr üzrə rayonların hər birinin yeri və rolu fərqlidir. Daha dəqiq desək, elə rayonlar vardır ki, coğrafi mövqeyinə görə daha çox əkinçilik üçün, elə rayonlar da vardır ki, məsələn, heyvandarlıq üçün daha əlverişli imkanlara malikdirlər. Bütün bunların nəzərə alınması nəticə etibarlı ilə məhsuldarlığın artmasına gətirib çıxaran məqamdır və ölkəmiz bütün bunlar nəzərə alınmaqdadır. Ümumiyyətlə, dövlətimizin apardığı islahatlar da məhz bu məqamlar nəzərə alınaraq aparılır və bu baxımdan müsbət nəticələrin alınması heç də təsadüfi deyil.

Sözsüz ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafında dövlət dəstəyinin əsaslı rolu vardır və məhz buna görə də dövlətimiz hər il davamlı olaraq öz dəstəyini, maliyyə vəsaitlərinin ayrılmasını reallaşdırır. Məsələn, gələn ilin dövlət büdcəsindən rayonlara ümumilikdə 12 milyon 306 min manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur. Sözsüz ki, bu vəsaitlərin ayrılması məhsuldarlığın, məşğulluq səviyyəsinin artmasına əsaslı zəmin yaradır və əminlik ki, bunun da arzuolunan müsbət nəticəsini hər il olduğu kimi, cari ilin sonunda, yekunlarında da görəceyik.

Onu da diqqətə çatdırmaq yerinə düşərdi ki, artıq bir çox rayonlarımız dövlət dəstəyi olmadan özünü maliyyələşdirmə, yerli gəlirlər hesabına öz xərclərini təmin edə bilirlər və çox sevindirici haldır. Daha dəqiq desək, bu, artıq sosial-iqtisadi siyasətin və inkişafın gözənilən müsbət nəticəsidir. Ekspertlərin fikrinə görə, özü-özünü maliyyələşdirəcək rayonların sayının artması dövlət büdcəsindən asılılığın aradan qaldırılması deməkdir və bunun nə qədər əhəmiyyətli olduğunu hər kəsə bellidir. Sevindirici haldır ki, bu il dövlət tərəfindən maliyyələşdiriləcək rayonların bir neçəsi də, daha dəqiq desək, altısı artıq gələn ildən özü-özünü maliyyələşdirəcək. Bax elə iqtisadi inkişaf da məhz bu deməkdir və belə bir tendensiya inkişaf səviyyəsinin yüksək olmasından xəbər verir.

Bu il regionların sosial-iqtisadi inkişafında dövlət dəstəyi daha çox işğaldan azad olunmuş rayon-

Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafı üçün əsaslı zəmin var

ların payına düşür. Bu da sözün əsl mənasında məntiqidir. Əvvəla ona görə ki, işğalçılar tərəfindən dağıdılmış, viran qoyulmuş həmin rayonların dirçəldilməsi lazımdır, labüddür və bu zaman bütün infrastruktur layihələri də reallaşdırılmalıdır. Bu istiqamətdə dövlətimiz tərəfindən görülən işlər də göz qabağındadır. Müxtəlif obyektlərin tikilib istifadəyə verilməsi, yenilərinin də təməlinin qoyulması ilə yanaşı, yeni avtomobil magistrallarının, demir yollarının, hətta beynəlxalq səviyyəli hava limanlarının istifadəyə verilməsi, yenilərinin də inşası deyilənləri təsdiq edir. İnf-

rastrukturun yaxşılaşdırılması isə öz növbəsində məşğulluq, iqtisadi əlaqələr, nəticədə də iqtisadiyyatın inkişafına öz töhfələrini verməkdədir. Sözsüz ki, infrastruktur layihələrinin gerçəkləşməsi, regionda infrastrukturun olması həm daxili imkanların səfərbər edilməsi üçün, həm də xarici sərmayələrin cəlb edilməsi baxımından olduqca vacibdir. Çünki istənilən sahədə və istənilən istiqamətdə işgüzarlıq baxımından infrastrukturun olması sərmayədarlar üçün ilkin şərtlərdən hesab olunmaqdadır.

İşğaldan azad edilmiş ərazilər hazırda inkişaf baxımından diqqət

cəlb etməyə bilməz. Həmin ərazilərdə quruculuq-abadlıq işlərinin görüldüyünü təkcə biz yox, bütün dünya müşahidə edir və hətta həmin işlərin intensiv aparıldığını etiraf da edir. Biz bu etirafın dəfələrlə şahidi olmuşuq. Şahidi olmuşuq ki, beynəlxalq ictimaiyyət dövlətimizin ən qısa zamanda xüsusilə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə, rayon və şəhərlərimizdə başa çatdırdığı işləri, quruculuq işlərini yüksək qiymətləndirir. Ələlxusus ona görə yüksək qiymətləndirir ki, Azərbaycan bu işləri heç bir yardım və dəstək olmadan, öz gücü, yalnız öz imkanları hesabına

görür və bu fakt özü də ölkəmizin, eləcə də regionlarımızın iqtisadi inkişafından xəbər verir. Çünki müharibədən çıxmış ölkə azad edilmiş torpaqlarda iki il ərzində genişmiqyaslı quruculuq işləri aparırsa, bütün bu işlərin də maliyyə mənbəyi Azərbaycan büdcəsidir, deməli, ölkəmizin iqtisadi inkişafı təkzibedilməzdir.

Heç şübhəsiz ki, işğaldan azad edilən həmin ərazilərdə aparılan abadlıq-quruculuq işləri hesabına regionların inkişafı özünün yeni yüksəliş mərhələsinə qədəm qoyub və daha intensiv inkişafa zəmin yaranıb. Ona görə ki, ermənilər tərəfindən vəhşicəsinə dağıdılmış ərazilərin yenidən qurulması ölkədə iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun inkişafına yeni təkan deməkdir. Yenidənqurma işləri çərçivəsində "ağıllı şəhər", "ağıllı kənd" və "yaşıl enerji" konsepsiyalarından geniş istifadə edilməsi iqtisadi inkişafı əhəmiyyətli dərəcədə artırır və sürətləndirir. Turizm və sənaye müəssisələri tikilməsi isə onu deməyə əsas verir ki, həmin regionlar artıq daha sürətli inkişaf mərhələsindədir.

Göründüyü kimi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsinin ardınca bərpa-quruculuq işlərinin həyata keçirilməsi ölkəmiz üçün, onun sosial-iqtisadi inkişafı üçün yeni imkanlar yaradıb. Məsələ burasındadır ki, ərazilərimizin işğaldan azad edilməsi, bərpası, oradakı quruculuq-abadlıq işləri yalnız Azərbaycanın deyil, eləcə də regionun iqtisadiyyatı üçün mühüm hərəkətverici məqam hesab olunur və regional əməkdaşlığın daha da güclənməsinə təkan verəcəyi də təkzibedilməzdir. İşğaldan

azad olunan ərazilərin bərpasının Prezident İlham Əliyevin 2 fevral 2021-ci il tarixli "Azərbaycan 2030: Sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" barədə imzalanmış sərəncamda öz əksini tapması bu baxımdan heç də təsadüfi deyil. Bunun növbəti illərdə ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına dair beş milli prioritetdən biri olaraq müəyyən edilməsi də əbəz yerə deyil. Bərpa-quruculuq işlərinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə 2021-ci ilin dövlət büdcəsindən 2,2 milyard, bu il 2,7 milyard manat vəsait ayrılması, növbəti ildə isə 3 milyard manata yaxın pul ayrılacağına nəzərdə tutulması onu deməyə əsas verir ki, ölkə iqtisadiyyatı, Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafı üçün əsaslı zəmin var.

İnam Hacıyev

Vətənə sədaqət andı!

Prezident İlham Əliyev: "Vətənpərvər olmaq üçün hər bir insanın ürəyində vətənə bağlılıq olmalıdır, sədaqət olmalıdır"

Azərbaycan - milyonlarla insanın qəlbi bu ali məfhumla bir vurur, bir döyünür. Ərazisi, sərhədləri bəlli olan müqəddəs məkan. Onun qoynunda yaşamaq, torpağının üstündə nəfəs almaq məsuliyyətdir. Hər qarışı qan qoxulayan, şəhid qanı ilə nəfəs alan torpaq üzərində dolaşmaq, işğalçılardan, təcavüzkarlardan qorumaq müqəddəs borcumuzdur, vətənə sədaqət andımızdır. Gənc oğullarımız vətənə xidmətə yollanarkən əsgər paltarında vətənə xidmət andı içirlər. Hərbi andı qəbul edən gənc əsgərlər ölkəmizin suverenliyini, ərazi bütövlüyünü, müstəqilliyini qanları və canları bahasına qoruyacaqlarına, Vətənimizə, xalqımıza layiqli əsgər ol-

caqlarına and içirlər. Bu and müqəddəs anddır. Bu andın yükü, çəkisi ölçüyü gəlməz. Qışın soyuğunda, qarında, yayın qızmar günəşində Azərbaycan əsgəri mərdi-mərdənə vətən sərhədlərinin keşiyində dayanaraq, onu ayıq-sayıq qoruyur. Nəsil nəsil əvəzləyir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrini şəxsi heyətlə komplektləşdirmək məqsədilə "Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2023-cü il aprel 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında" Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, 2005-ci ildə doğulmuş və çağırış gününədək 18 yaş tamam olmuş, habelə 1988-2004-cü illərdə doğulmuş, yaşı 35-dək olan, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan möhlət hüququ olmayan və ya müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilməmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşları 2023-cü il aprel 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılacaqlar. "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 38.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş xidmət müddətini keçmiş müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları 2023-cü il aprel 1-dən 30-dək ehtiyata buraxılacaqlar.

**"ELƏ ÖLKƏ YARATMIŞIQ
KI, HƏR BİR VƏTƏNDAŞ BU
ÖLKƏ İLƏ FƏXR EDƏ
BİLƏR"**

Bu günün Azərbaycan gənci milli vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilən gənclikdir. Vətən torpağını düşmən tapdığından 44 günlük Vətən müharibəsində Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə azad

edən gənclik Azərbaycan əsgərinin əzmini, ƏSGƏR adını şərəflə daşmasını təqsiqlədi. Hər bir Azərbaycan vətəndaşı maddi-mənəvi dəstəyi ilə onun yanında oldu. Bu münasibət vətən keşiyində dayanan ərən oğullarımıza mənəvi güc, dayaq oldu. Soyuq havada düşmənlə səngərdə üz-üzə dayanan oğullarımız qəhrəmanlıq tarixini yazdılar. Yaranan hər bir çətin şəraitə gözə alaraq vətənimiz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü canları, qanları bahasına olsa belə qorudular. Bir azərbaycanlının içindən gələn vətən sevgisinin alovu, qığılcımı düşməne oğullarımızın gücünü göstərdi. Bir nəfər olsun belə fərarimiz olmadı, əksinə ön cəbhədə vuruşan əsgərlərimizin yanında olmaq məqsədi ilə gönüllülərimiz səslərini ucaltdılar, Geriyə baxmadan, arxada qoyduqlarını düşünmədən yalnız torpağımızı azadlığa qovuşması yolunda "İRƏLİ" dedilər. "Vətənpərvər olmaq üçün hər bir insanın ürəyində Vətənə bağlılıq olmalıdır, sədaqət olmalıdır. Ancaq, eyni zamanda, hər bir insan, xüsusilə gənclər haqlı olaraq öz Vətəni ilə fəxr etməlidir. elə ölkə yaratmışıq ki, hər bir vətəndaş bu ölkə ilə fəxr edə bilər. Çünki istənilən sahəyə baxdıqda görürük ki, doğrudan da böyük tarixi nailiyyətlərə imza atmışıq", - deyə Prezident bildirib.

**"AZƏRBAYCANDA
VƏTƏNPƏRVƏR, GÜCLÜ,
MİLLİ RUHDA TƏRBIYƏ
ALMIŞ GƏNC NƏSİL
YETİŞİB"**

Azərbaycan - mayası nur, qayəsi nur ki...

Hər daşından alov dilli ox ola bilər "Azərbaycan" deyiləndə ayağa dur ki, Füzulinin ürəyinə toxuna bilər.

Azərbaycana, bu torpağa olan sevgi bu misralardan ələnir. Ələndikcə hər bir Azərbaycanlıya sevgi. Vətənə sevgisini aşılayır.

Azərbaycan əsgəri vətəni qorumağı bacarır, çünki bu onun ruhunun hökmüdür. Qürurverici haldır ki, Azərbaycan gəncləri yüksək vətənpərvərlik ruhunda formalaşmış. Bu gün yüksək milli ruhlu gənclərimiz Ali Baş Komandanın əmri ilə torpaqlarımızı işğaldan azad etdi. 30 illik həsrətə son qoyuldu. Yaşından, tutduğu vəzifəsindən asılı olmayaraq, hər bir azərbaycanlı Vətən keşiyində dayanan əsgərə mənəvi cəhətdən dayaq, arxa oldu. 44 gün davam edən Vətən müharibəsində qəhrəmanlıq göstərən gənclərin şücaəti, mücadiləsi milyonlarla insanlarda qələbə sevincini yaşatdı. Xalqımızın qüdrətinin və milli qürurumuzun təntənəsinə çevrilən bu tarixi gündə gənclərimiz nəyə qadir olduqlarını göstərə bildilər. Bu gün müstəqil Azərbaycan dövlətinin gəncləri vətənpərvər, cəmiyyətin aparıcı qüvvəsinə çevrilən gənclərdir. Gənclərin Vətən müharibəsi başlayanda könüllü olaraq orduya yazılması, vətən torpaqlarının müdafiəsinə qalxması vahid niyyət ətrafında birləşən gənclərimizin əzm-karlığını, vətən sevgisini bir daha göstərmiş oldu. "Mən çox şadam ki, son illər ərzində Azərbaycanda vətənpərvər, güclü, milli ruhda tərbiyə almış gənc nəsil yetişib". Azadlıq eşqimiz olan üçrəngli bayrağımız bu gün göylərə yüksəlib. Öz canları, qanları bahasına vətənimizin müdafiəsinə qalxan igid oğullarımız şəhidlik zirvəsinə ucaldılar. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Çox şadam, fəxr edirəm ki, Vətən uğrunda, torpaq uğrunda qabağa gedənlərin əksəriyyəti gənclər idi. Bu, hər birimiz üçün qürur mənbəyidir. Çünki elə bir gənc nəsil yetişdi ki, hətta Qarabağı görməyən, o acı tarixi görməyən gənclər Qarabağ uğrunda, Vətən uğrunda, milli layəqət uğrunda ölməyə gedirdilər və şəhid oldular, qazi oldular və müzəffər Ordumuzun şöhrətini yüksəklərə qaldırdılar. Əgər bu siyasət olmasaydı, əgər gənclər vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə almasaydılar, bilmək olmazdı müharibənin nəticələri necə ola bilərdi."

44 günlük Vətən müharibəsi zamanı 2907 nəfər şəhid oldu, 7 nəfər itkin düşdü. Ermənistanın dinc əhaliyə qarşı cinayətləri nəticəsində həlak olan 94 mülki şəxsə şəhid statusu verildi. Düşmənin hədəf aldığı Gəncə şəhərinin, Ağdam, Ağcabədi, Bərdə, Füzuli, Goranboy, Tərtər rayonlarının dinc sakinləri əzizlərini, evlərini itirənlər də, ən ağır günlərdə Vətən uğrunda əzm-karlıq və birlik nümayiş etdirdilər. 44 günlük Vətən müharibəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi, haqq və ədalətin bərpası naminə Azərbaycanda əsrlər boyu sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşayan müxtəlif millətlərin və dinlərin təmsilçiləri iştirak etdilər. Qarabağ müharibəsi Azərbaycan cəmiyyətinin fərqli dini və etnik-millət mənsubiyyətinə baxmayaraq, həmrəy olduğunu

**"Doğma
Qarabağımız
yenidən dirçəlir"**

"İnsanların, əziz həmvətənlərimizin öz doğma el-obalarına qayıdışı bizi ürəkdən sevindirir. "Böyük Qayıdış" artıq sözün gerçək anlamında reallaşır. Zəngilanın Ağalı kəndinə 44 nəfərdən ibarət 10 ailənin də köçməsi məhz həmin qəbildəndir. Bəli, doğma Qarabağımız yenidən dirçəlir, insan nəfəsinə qovuşur və öz əzəli sahiblərini yenidən qarşılayır. Mən Ağalıda bir dəfə olmuşam. Bu kənd möhtəşəm quruluş, yenidən inşa edilib". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Elşən Musayev deyib.

Onun sözlərinə görə, hələ o zaman tikiyi və yenidənqurma işləri yeni bitmişdi: "İndi yaqın daha da gözəlləşib, daha da dəyişib. Dövlətimiz Qarabağda çox böyük işlər görür. Bütün güc, resurslar səfərbər olunub ki, dəyərli həmvətənlərimiz 30 il boyunca didərgin düşdükleri yurdlarına tez qayıtsınlar. Və artıq qayıdırlar. Məskunlaşırlar. Öz əzəli torpaqlarında yaşayırlar. Məhz daimi yaşayırlar!

Var olsun Azərbaycanımız. Var olsun dəyərli Prezidentimiz. Bütün uğurlar dövlətimizin gücü və Prezidentimizin müdrikliyi, qətiyyəti sayəsindədir!"

Ləman Əlizadə

bir daha nümayiş etdirdi. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu İkinci Qarabağ müharibəsində bizə zəfər sevincini yaşatdı və Azərbaycanın qürur tarixini yazdı.

Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda döyüşlərdə həlak olmuş əsgər və zabitlərimizə, qətlə yetirilən mülki vətəndaşlarımıza və itkin düşmüş soydaşlarımıza ehtiram əlaməti olaraq sentyabrın 27-si dövlət başçısının məlum Sərəncamı ilə Anım Günü olaraq qeyd olunur.

**GƏNCLƏRİMİZ
VƏTƏNPƏRVƏR VƏ
MÜBARİZ GƏNCLƏRDİR**

Bu gün hər bir gəncin üzərində ciddi mənəvi məsuliyyət var. Bu, Qarabağla, onun dirçəldilməsi ilə bağlı mənəvi məsuliyyətdir. Cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla aparılan gənclər siyasəti, Azərbaycan əsgərinin qələbəsi əminliklə deməyə əsas verir ki, gənclər mütəşəkkil, vətənpərvər, geniş dünyagörüşlü və mübariz gənclərdir. Əlbəttə ki, bu gün ölkəmizdə dövlət gənclər siyasətinin nəticəsi olaraq sağlam nəsil formalaşmış. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu müstəqil Azərbaycanın gənclər siyasəti Cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Azərbaycan xalqını milli birliyə səsləyən azərbaycançılıq ideologiyası var və bu ideologiyanın əsasını ölkə vətəndaşlarının milli vətənpərvərliyi təşkil edir. Azərbaycan Ordusunda azərbaycançılıq ideologiyasının təşviqi və tətbiqi gənc hərbi qulluqçularda milli mənlilik şüurunun inkişaf etdirilməsi və hərbi vətənpərvərlik hisslərinin artırılması istiqamətində bir sıra təşkilati tədbirlər davamlı olaraq həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin Silahlı Qüvvələrlə bağlı verdiyi sərəncam və fərmanlar, əsgər və zabitlərimizə göstərdiyi diqqət gənc hərbi qulluqçularda vətənpərvərlik hisslərinin artmasına son dərəcə müsbət təsir göstərir. Vətənpərvərlik tərbiyəsi Vətəninə sevgi və məhəbbət hissinin, vətəndaş məsuliyyətinin, hər an Vətəninin və xalqının müdafiəsinə qalxmağa hazırlığın formalaşması üçün olduqca vacibdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

El-obamıza ruzi-bərəkət gətirən Yel çərşənbəmiz

Novruz yeni günün, yeni arzuların, milli ruh və duyğuların bayramıdır. Hər il müsəlman dünyasının həvəslə qarşıladığı və yola saldığı Novruz bayramı xalqın tarixi kökünü, adət-ənənələrini özündə yaşadır. Minilliklərin sınağından çıxaraq, bu günə gəlib çatmış Novruz bayramını hələ Azərbaycan xalqı Sasanilər dövlətinin tərkibində olduğu zaman qeyd edib. Daş dövrünə aid olan əşyalar qazıntılar zamanı əldə olunan mədəniyyət abidələrimiz Novruz bayramının qədim tarixi olduğunu təsdiqləyən amillərdir.

Azərbaycan klassikləri olan Nizami Gəncəvi, Şah İsmayıl Xətai, Əfzələddin Xaqani kimi dahilərımız baharın gəlişini əks etdirən nümunələr yaratmışlar. Novruz bayramının yaranması tarixinə həsr olunmuş yazılardan Nizami-mülkün "Siyasətnamə"sini, Ömər Xəyyamın "Novruzname"sini və başqalarını nümunə olaraq göstərmək mümkündür.

Bu bayramın qeyd olunmasına qədər, bildiyimiz kimi, dünyanın və insanın yaranması ilə bağlı müqəddəsləşdirilmiş su, od, yel və torpaq çərşənbələri qeyd olunur. Əlbəttə ki, çərşənbələrlə bağlı ayin və etiqadları, adət-ənənələri yaşatmaq hər kəsin mənəvi dünyasının tələbatından irəli gəlir. Dörd çərşənbənin qeyd olunmasının arxasında həqiqətlər dayanır. Folklorşünas alimlərin fikrincə, bu çərşənbələr insanın həyata gəlişi və həyatın canlanmasında əlaqədardır. Novruz bayramı təbiətlə bağlı su, od, torpaq, yel ilə bağlı dörd əsas arxayın xüsusiyyətləri özündə saxlamaqla yanaşı, cəmiyyətdə humanist insani münasibətlərin məntiqini ifadə edən bəşəriyyətlə seçilir. Bu gün Azərbaycanda Novruzun üçüncü çərşənbəsi olan Yel çərşənbəsi qeyd edilir. Xalq arasında "Külək oya-

dan çərşənbə", "Küləkli çərşənbə", "Yelli çərşənbə" adı ilə də tanınan Yel çərşənbəsi dörd yaradılış ünsüründən biri olan havanın həyatverici gücü ilə bağlıdır. Deyilənə görə, Yel çərşənbəsi əsən külək təzəcə çıxmış otları oyada-raq, Novruzun gəlişi barədə xəbərdar edir. Novruz ənənələrinə nəzər saldıqda görürük ki, tarixin müxtəlif dövrlərində yazın gəlişini tezləşdirmək üçün Yel babanı nəgmə ilə çağırarmışlar:

A Yel baba, Yel baba,
Tez gəl, baba,
gəl, baba.
Sovur bizim xırmanı,
Atına ver samanı.
Dən dağılıb dağ olsun,
Yel babamız sağ olsun.
A Yel baba, Yel baba,
Qurban sənə, gəl baba.

Yel baba xırmana gəlməmişdən qabaq oradan buğda, dən götürmək olmazdı. "Sovurulmamış buğda götürənin oğlu ölər, xırman sovurulandan sonra ilk buğda götürənin isə oğlu olar", - deyirdilər. Yel çərşənbəsi günündə isə əsən isti küləklər yazın gəlişindən xəbər verir. Yel çərşənbəsinin geniş yayılmış inanclarından biri də bu çərşənbədə niyyət tutulmasıdır. Çərşənbə gecəsi söyüd ağacının altına gedib niyyət edər və Yel ba-

banı çağırırdılar. Əgər Yel baba sənin səsinə eşidib əssə və söyüdün budaqlarını torpağa toxundursa, diləyin yerinə yetəcək. Yel çərşənbəsinin ayinlərindən biri də həmin gün həyətlərdə yelləncəklərin qurulması və oğul-uşağın, qız-gəlinin yelləncəklərdə yellənməsidir. Dörd ilahi başlanğıcdan üçüncüsü olan Yel babanın şərəfinə xüsusi mərasimlər keçirilir, ayinlər icra olunur. Əsən soyuq və isti küləklər yazın gəlişindən xəbər verir. Gün ərzində küləyin bir neçə dəfə dəyişməsi əslində küləyin, havanın təmizlənməsi, yenilənməsi kimi qəbul edilir. Bu çərşənbəyədək sanki mürgüləyən külək oyanır, aləmi dolaşaraq suyu, odu hərəkətə gətirir. Təbii ki, inanclara görə, təbiətdə ən son oyanış torpağa aiddir. Torpağın oyanması ilə həyat yenidən dirçəlir. Yel çərşənbəsi yaranış prosesinin üçüncü mərhələsini əks etdirir. Folklorşünasların qənaətinə görə, torpaq və su yaradılışın maddi əsasını təşkil edirsə, od və yel kənar vasitəci, təkanverici statusunda çıxış edir. Yaradılış mifologiyasında torpaqla suya daha çox sabitlik, yellə oda isə dinamizmlik, hərəkət xasdır. Yel çərşənbəsi ilə də bağlı illərin sınağından çıxaraq bu günümüzdə qədər yaşamış və özünü doğrultmuş xalq hikmətləri də mövcuddur. "Yelnən gələn selnən gedər", "Yel apar-dığını qaytarmaz", "Yel bağlayanı el açar" və s. inanclara görə, çərşənbə axşamları Tanrı ancaq xoş sözləri eşidir. Ona görə də bu müqəddəs axşamlarda əllərimizi ulu Tanrıya uzadıb ona dua edək. Çərşənbəmiz mübarək!

Zümrüd BAYRAMOVA

Vəli Vəliyev

Sülhməramlı diversant

Martin 5-də Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarətində olan Azərbaycanın Qarabağ rayonunda növbəti silahlı hadisə baş verdi. Müdafiə Nazirliyi rəsmi açıqlamasında Xankəndi-Xəlfəli-Turşsu torpaq yolundan istifadə edilməklə Ermənistan Respublikasından hərbi ləvazimatların, silah-sursatın və şəxsi heyətin Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazilərinə daşınmasının həyata keçirilməsi barədə operativ məlumatlar daxil olması və bu məqsədlə qanunsuz hərbi daşınmalar həyata keçirən nəqliyyat vasitələrinin Ordumuzun bölmələri tərəfindən saxlanılaraq yoxlanılmasına cəhd göstərilməsi barədə qeydlər var. Əlavə edilib ki, qarşı tərəfdən atəş açılıb və baş vermiş atışma nəticəsində hər iki tərəfdən həlak olan və yaralananlar var.

Baş verənləri hələ də davam edən münaqişənin növbəti epizodu kimi qələmə vermək olardı. Amma Ermənistan və Rusiya mənbələrinin demək olar ki, eyni məlumatı paylaşması, eyni mövqedən çıxış etməsi bunun sıradan bir hadisə olmadığını deməyə və düşünməyə əsas verir. Diqqət edin, hadisə baş verir, Azərbaycan Ordusunun bir qrupu Ermənistandan Qarabağa silah daşıyan UAZ markalı avtomobili saxlamağa və yoxlamağa cəhd edir və qarşı tərəfin atəşi ilə üzləşir. Atışma bitir-bitməz Rusiya sülhməramlıları hadisə yerinə gəlir və yaralılara kömək edirlər. Həm də baş verən atışma əvvəldən axıra qədər ermənilər tərəfindən lentə alınır. Halbuki, əksər vaxt hadisələr lentə alınmır. Amma burada erməni-rus tandeminin necə dəqiqliklə işlədiyinin şahidi olurduq.

Ermənistan və Rusiya mətbuatı guya öldürülən erməni silahlıların qondarma qurumun pasport-viza şöbəsinin əməkdaşları olduğundan yazırlar. Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin məsələyə münasibəti də maraqlıdır. Guya UAZ-da rəsmi sənədlər və xidməti silahdan başqa heç nə olmayıb. Əgər belədirsə adi pasport-masa əməkdaşı xidməti silahı ilə xüsusi təlim keçmiş hərbiçiləri necə öldürə bilər? Yox, əgər ermənilərin dediyi kimi maşında yalnız sənədlər olubsa, onları hərbiçilərə göstərib yollarına davam edə, yaxud geriye qayıda bilməzdilərmə? Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan hərbiçiləri heç də erməniləri ovlayan başpözüq quldur dəstələri deyillər. Onlar öz torpaqlarında xidmət aparırlar, qanunsuz hərbi birləşmələr və qanunsuz silah daşıyan və üzərində gəzdirenlər onların potensial hədəfləridir.

Erməni və rus mənbələri tez-tez Azərbaycana aid "diversiya qrupları"ndan yazırlar. Anlamaq olmur, Azərbaycan hərbiçiləri öz ərazilərində necə diversant ola bilərlər. Bəs, hörmətli rus mediası görəsən, Qarabağdakı qanunsuz hərbi birləşmələrə nə ad verirlər? Məlumatlara baxırıq, erməni separatçıları sanki məlek qismində təqdim edilir, "yerli polis", "pasport-masa əməkdaşı", "dinc sakin" və s. ilə xatırlanır. Növbəti sual, bəs Rusiya mətbuatı 1994-1996 və 1999-2009-cu illərdə Çeçenistanda baş vermiş iki müharibədə iştirak edən çeçen yaraqlılarına niyə ermənilərə vurduqları "xoşməramlı" damğasını çox görüblər? Əgər rus mətbuatı erməniləri öz müqəddaratını təyin edən və buna haqqı çatan tərəf kimi baxırsa, onda çeçen mücahidlərinə də eyni gözlə baxmağı bacarmalıdır. Ola bilməz ki, iki oxşar hadisəyə fərqli yanaşasan. Həm də sənə və sənənin ölkəni dövlət edənlər ki, sülh

yaratsın. Nəinki, məsələyə yalnız erməni prizmasından baxsın, hadisələri təhrif etsin.

Neçənci dəfədir ki, Azərbaycan rəsmi şəkildə həm Rusiyanın aidiyyəti qurumlarına, həm mediasına, həm Rusiya Müdafiə Nazirliyinə, həm də Rusiyanın Qarabağdakı sülhməramlı kontingentinə yer adlarını düzgün işlədilməsi ilə bağlı iradlarını bildirib və həmin səhvlərin düzəldilməsini tələb edib. Amma adıçəkilənlər hələ də Qarabağa "Dağlıq Qarabağ", yaxud ermənicə "Artsax", Şuşaya "Şuşa", Ağdərəyə "Mardakert", Xocavəndə "Martuni", Xankəndiyə "Stepanakert" adlarını qoymağa israr edirlər. Həlbuki, bütün bunlar Azərbaycanla Rusiya arasında imzalanmış strateji müttəfiqlik sazişinin müvafiq maddələrinə ziddir. Çeçenlər Çeçenistanı İçkeriya adlandırırlar, bizdəmi bu addan istifadə edək? Rusiyanın paytaxtından gələn reaksiyanı görmək də çox maraqlı olardı.

Qayıdaq Qarabağımıza, ermənilərin və Ermənistandakıların hadisə baş verəndən dərhal sonrakı açıqlamaları da çoxlu şübhələr yaradır. Deməli hər şey incəliyinə qədər düzülüb-qoşulub. Burada Ermənistan hakimiyyəti, Qarabağdakı erməni separatçıları, rus sülhməramlıları və bəzi beynəlxalq təşkilat və Avropa institutları birgə çalışıblar. Üç aya yaxındır ki, ekoaktivistlər Laçın yolunu bağlamadan tələblər irəli sürürlər, lakin kimse onları dinləmir. Naxçıvanın və naçıvanlıların 30 ildən artıq blokadada qalmasına göz yuman bəzi beynəlxalq dairələr 3 aylıq etirazı "blokada" kimi qələmə verib yaxalarını cırırlar. İnsan haqqından danışsalar, amma ayrıseçkilik edirlər. Birbaşa "ermənilərin haqqı" desələr daha məntiqli olar. Yəni, üzümüzə, heç nədən çəkinmədən deyələr ki, biz insan haqlarını yox, ermənilərin haqqını qoruyuruq. Ermənistan 30 il Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxladı, dağıtdı, viran qoydu, maddi-mənəvi ziyan vurdı, mədəni və dini abidələrimizi yer üzündən sildi, amma Avropa, beynəlxalq təşkilatlar sanki belə olmalıymış kimi susdu, lal, kar və kor oldular. Azərbaycan 44 günlük müharibədə qalib gəldi, BMT tərəfindən qəbul edilmiş sərhədlərində dyandı, erməniləri onların uydurduğu "sərhəd"dən uzaqlaşdırdı və Ermənistan sülh müqaviləsi təklif etdi. Bu sənədin içində sərhədlərin müəyyənəşdirilməsi, bir-birinin ərazi bütövlüyünə hörmət barədə dəqiq qeydlər var. Amma bunu Ermənistan da daxil qəbul edən hələ ki, yoxdur.

Laçın yoluna gələk. Baş verən son hadisədən sonra Ermənistan tərəfinin "operativ" reaksiyası diqqətçəkəndir. Bildirilir ki, "bu şərtlər daxilində Laçın dəhlizinə və Qarabağa beynəlxalq faktaraşdırıcı qrupun göndərilməsi həyati zərurətə çevrilir". Hər şey əvvəlcədən planlaşdırılıb və həyata keçirilib, deyəndə bunu nəzərdə tuturuq. Ermənistan Laçın yolunun onun istəklərinə uyğun şəkildə açılmasını və əvvəllər olduğu kimi, yeni ermənilərin heç bir maneə olmadan istədikləri "malları" Qarabağa gətirib, buradan da istədiyi "malı" aparmaq imkanının əldə edilməsinə çalışır. Laçın yolu kimi, hələlik Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarətində olan Qarabağ da Azərbaycanın suveren əraziləridir. Heç bir beynəlxalq təşkilat, heç bir dövlət bu hüququ əlimizdən ala bilməz. Azərbaycan xalqı təkcə 44 günlük müharibədə işğal altındakı ərazilərini azad etmədi, həm də 200 illik bir sindroma - itirmək vərdişinə "dur" dedi. Bəli, Azərbaycan nadir dövlətlərdəndir ki, öz torpaqları ilə həmsərhəddir...

“Heydər Əliyev İli” ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi

Aparatı tərəfindən hazırlanan və idarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilən Tədbirlər Planı çərçivəsində Yevlaxda 4 mart 2023-cü il tarixində Ulu Öndərin zəngin dövlətçilik irsinin öyrənilməsi və yeni nəsə aşılanması məqsədilə tədbir keçirilib.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, önünə gül dəstələri düzüb, Ulu Öndərin əziz xatirəsini dərin ehtiramla yad ediblər. Tədbirdə Dövlət Himni səsləndirilib. Ulu öndər Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərimizin, eləcə də qardaş Türkiyədə təbii fəlakət nəticəsində həlak olanların əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Yevlax rayon təşkilatının sədri Rafiq Əliyev qeyd edib ki, bütün mənəli ömrünü Vətəninə, xalqına həsr etmiş ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin fəaliyyəti tariximizdə dərin izlər buraxaraq əsl dövlət idarəçiliyi məktəbinə çevrilib. Azərbaycan xalqı daim bu məktəbdən - dahi Heydər Əliyevin zəngin siyasəti irsindən ölkəmizin inkişafı naminə faydalanacaq.

“Ulu öndər Heydər Əliyev öz parlaq siyasət zəkası və istedadı sayəsində müstəqil, müasir və qüdrətli Azərbaycanı, onun bugünkü gerçəkliklərini yaratmış, xalqımızı xoşbəxt gələcəyə aparan yolları müəyyənləşdirmişdir. Azərbaycanın uğurlu gələcəyi naminə təkmil inkişaf konsepsiyasını hazırlayan və davamlı uğurlara imza atan ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin “Nə qədər ki Azərbaycan var, mənə də varam” kəlamı onun dövlətimiz, xalqımız qarşısındakı misilsiz xidmətlərinin aydın ifadəsidir”.

Tədbirdə çıxış edən Yevlax Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Anar Tağıyev bildiri ki, müasir müstəqil Azərbaycanın memarı, ümummilli lider Heydər Əliyev tarix yaradan əvəzolunmaz şəxsiyyətdir. Görkəmli dövlət xadimi, dünya miqyaslı siyasətçi, Azərbaycan dövlətçiliyini bütün təhlükələrdən qoruyan və inkişaf etdirən qüdrətli şəxsiyyət Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti müasir tariximizin şərəfli mərhələsini

“Dahi Liderin ideyaları bənzərsizdir”

Yevlaxda "Heydər Əliyev İli" ilə əlaqədar tədbir keçirilib

təşkil edir. O qeyd edib ki, bu gün Azərbaycan dinamik inkişaf edən, beynəlxalq müstəqil siyasət yürüdən bir dövlətdir. Məhz Heydər Əliyevin ideyaları əsasında ölkəmizin və xalqımızın maraqları naminə çevik və pragmatik siyasət həyata keçirən Prezident İlham Əliyevin müdrik fəaliyyəti nəticəsində bu gün beynəlxalq səviyyəli imzalar içərisində xalqımızın da imzası vardır və bu, bir daha əyani olaraq sübut edir ki, dahi Liderin ideyaları bənzərsizdir və gələcək üçün Azərbaycanın işıqlı yol xəritəsini müəyyən etmişdir.

Milli Məclis sədrinin birinci müavini Əli Hüseynli çıxışında qeyd edib ki, xalqımızın böyük oğlu, ümummilli lider Heydər Əliyevin müdrik və uzaqgörən fəaliyyəti sayəsində Azərbaycanda dövlətçilik özünü təkcə siyasi-hüquqi çərçivədə deyil, həm də milli-mənəvi ideyaların təsbit olunmasında da gerçəkləşdirdi. İnkişaf etmiş böyük dövlətlərin tarixinə ekskursiya etsək, görürük ki, bir millət kimi formalaşmaq, siyasi arenada öz sözünü deyə bilmək, güclü bir dövlət qurub yaratmaq və qorumaq üçün onun güclü, uzaqgörən, bacarıqlı, məğrur

bir lideri olmalıdır. O lider ki, Ulu Öndər kimi millətə həqiqətən könüldən bağlı olsun, xidmət etsin, qayğı göstərsin və istənilən sahədə dövlətin milli tərəqqisi işinə fayda versin, cəmiyyətdəki hadisələrə vaxtında və zamanında münasibət bildirməklə özünün əsl liderlik keyfiyyətlərinə malik olduğunu təsdiq etsin. Xalqımız xoşbəxt nəslin nümayəndəsidir ki, dahi Heydər Əliyevin layiqli davamçısı olan, onun müdrik ideyalarını yaşadan və ölkəmizi firavan gələcəyə doğru

aparan əvəzolunmaz Lideri - Müzəffər Sərkərdəsi vardır. Xalq öz xilaskarını, tarix isə böyük şəxsiyyətini daim yaşadır və yaşadacaqdır.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü Zəhid Xəlilov, Milli Məclisin deputatı İlham Məmmədov, Vətən müharibəsi iştirakçısı, 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif olunmuş, Aran qəsəbə 2 nömrəli tam orta məktəbin Gənclərin çağırışa qədərki hazırlığı rəhbəri Yusif Kərimov

öz çıxışlarında vurğulayıblar ki, ulu öndər Heydər Əliyevin şərəfli ömür yolu Vətənə və xalqa sədaqətlə xidmət etmək nümunəsidir. Bu gün Azərbaycanın böyük uğurlara imza atması məhz ulu öndər Heydər Əliyevin irsinin əbədi olduğunu göstərir.

Sonda rayonun ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakına görə bir qrup partiya fəali fərrman ilə təltif edilib. YAP sıralarına yeni qoşulmuş şəxslərə üzvlük vəsiqələri təqdim olunub.

- Elşən müəllim, martın 5-də Xankəndi istiqamətində ermənilərin törətdiyi təxribat hansısa kənar qüvvələrin planlaşdırıldığı bir təxribat ola bilərmi?

- Xankəndi istiqamətində törədilən təxribat erməni həyasızlığının və erməni xislətinin növbəti təzahürüdür. Bu yaramazlar dayanmırlar, hər saat, hər gün növbəti təxribat üçün fürsət gözləyirlər, sülhə gəlmirlər, düzəlmirlər, adam olmur, şərəfsiz əməllərinə davam edirlər. Dəstək haradandır, kimdəndir, bu ayrı mövzudur və təbii ki, təxribatın törədilməsində başqa qüvvələrin də əli ola bilər. Fəqət, fakt budur ki, bütün hallarda məlum hadisə, məlum cinayət, məlum vandalizm aktı ermənilər tərəfindən törədilib. Yeni, erməni faşistləri hər zamanı kimi yenə də icraçı qismindədir.

- Azərbaycan suveren ərazilərində keçirdiyi əməliyyat davam edə bilərmi?

- Əlbəttə, davam edə bilər. Bu, bizim hüququmuzdur. Çünki sizin də söylədiyiniz kimi, həmin təxri-

batlar və cinayətlər Azərbaycanın suverenliyinə təhdid xarakteri daşıyır. Belə olan halda isə kiçik, orta və ya genişmiqyaslı antiterror əməliyyatlarının başlama biləcəyi tam mümkündür.

- Rus sülhməramlılarının məsulyyət zonasında baş verən erməni təxribatı onu deməyə əsas ola bilərmi ki, o təxribatlardan rus sülhməramlılarının komandanlığı əvvəlcədən məlum olub?

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, millət vəkili Elşən Musayevin "Səs" qəzetinə müsahibəsi

- Bu haqda dəqiq nəse söyləyə bilmərəm. Amma Rusiya sülhməramlıları indiyə qədər bir çox və oxşar vəziyyətlərdə etinasızlıq nümayiş etdiriblər. Burası dəqiqdir. Hər gah onlar, sülhməramlılar qərarlaşdıqları zonadakı sabitliyin bərqərar olması üçün ciddi cavabdehlik daşıyırlar və daha məsuliyyətli olmalıdırlar. Adlarından da göründüyü kimi, həmin hərbiçilərin əsas missiyası və vəzifəsi sülhü təmin etmək, bu cür qarşıdurmaların, silahlı təxribatların qarşısını almaqdır.

- Ermənistan hər vaxtlə sülhə hazır olduğunu bildirir. Amma davamlı şəkildə təxribatlar törədir. Bu, onu deməyə əsas ola bilərmi ki, Ermənistan və onun rəhbərliyi həqiqətən də erməni təfəkkürü ilə çıxış edir?

- Erməni xislətindən və təfəkküründən bayaq da danışdım. Bəli, həmin xislət dəyişməzdir və sadəcə qana, terrora, ədavətə köklənib. Ona görə də bu vəziyyətdədir, inkişaf edə bilmirlər, az qala bütün dünyadan təcrid olunublar, gündən-günə iflasa, fiaskoya, qaranlığa doğru gedirlər. Çünki belə siyasət olmaz. Belə ideologiya olmaz. Hər gün bir şey danışılır. Paşinyan özünü o qədər qeyri-ciddi aparır ki, onun bir sözünə inanılması de-

Elşən Musayev: "Təxribat erməni həyasızlığının və erməni xislətinin növbəti təzahürüdür"

yil. Ay ərzində ən az 4 dəfə fikir dəyişir. Burdan sülh deyir, ordan təxribat törədir. Nədir səbəb? Zaman uzatmaq varmı? Sülhdən yayınmaq varmı? Əgər budursa, alınmayacaq. Paşinyan belə elədikcə özünü daha da bitirəcək və paralel olaraq təmsil etdiyi dövləti də daha böyük problemlərin mənəsinə salaacaq. Çünki bölgədəki şərtlər, reallıqlar çox dəyişib. Xüsusən də 44 günlük müharibədən sonra. İndi həmin şərtləri biz diktə edirik. İndi bizlə hesablaşmaq lazımdır. Təxribat törətmək alçaqlıqdır, şərəfsizlikdir. Ermənistan əl çəkməlidir, belə şərəfsiz variantlardan. Masada oturub üzbəüz söhbət etmək lazımdır. Sülh üçün töhfə vermək lazımdır, reallığı dərk etmək lazımdır.

GÜLYANƏ

Peşəkar Milli teatrın 150 illik yubileyi ərəfəsində düşüncələr və xatirələr

İlham Namiq Kamal
Xalq artisti, "Şöhrət" ordenli, professor

Bu il, 2023-cü il mart ayının 10-da peşəkar milli dram teatrının 150 illik yubileyini qeyd edəcəyik. Respublika Prezidenti İlham Əliyev Cənabları "Azərbaycan peşəkar milli teatrın 150 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" Sərəncam imzalayıb. Artıq peşəkar milli teatr özünün 150 illik yubileyinə qədəm qoydu. 150 yaşı olan qocaman teatr. 150 illik yubiley payında mənim də 50 illik payım olduğuna görə özümü xoşbəxt hesab edirəm.

Xatirələr məni nə az, nə də çox, düz yaram əsr əvvələ, peşəkar milli teatrın 100 illik yubileyi keçirilən dövrə apardı. 1973-cü il keçirilməli olan yubiley tədbiri 1974-cü il may ayının 31-də saat 15.00-də Lenin adına sarayda (Respublika sarayı) keçirildi. O vaxt mənim 25 yaşı var idi. Rəhmətlik Tofiq Kazımov teatrın baş rejissoru idi. 100 illik yubiley tədbirlərinə hazırlanan tamaşalardan biri Mehdi Məmmədovun quruluşunda Səməd Vurğunun "İnsan" pyesinin tamaşası idi. Quruluşçu rejissor əsərə Səməd Vurğunun poeziya nümunələrindən də əlavələr etmişdi. Mən bu tamaşada alman zabitələrindən birini ifa edirdim. Sarayda keçirilən təntənəli yubiley yığıncağını giriş sözü ilə yubiley komitəsinin sədri, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin sədri Qurban Xəlilov açaraq, sözü Respublika KP MK-nın I katibi Heydər Əliyevə vermişdi. Heydər Əliyev "Çoxmillətli sovet incəsənətini bayramı" adlı məruzə ilə çıxış etmişdi. Daha sonra digər respublikalardan dəvət olunmuş qonaqların təbrikləri dinlənilmişdi. Yaxşı yadımdadır, 100 illik yubileyə bağlı Azərbaycan Dövlət Milli Dram Teatrı Lenin ordeni, aktyor və rejissorların bir qismi isə fəxri adlarla təltif edilmişdilər. Hələ novator rejissor Tofiq Kazımov sağ idi. Hələ bir çoxları Tofiq Kazımovun gələcəkdə yaradaçağı qeyri-adi tamaşanın ümidi ilə yaşayırdı. Hələ onun avtomobil qəzasında həlak olmasına düz 6 il var idi. Bu altı ildə novator rejissor maraqlı tamaşalar hazırlayaraq, biz gənclərə bir-birindən fərqli obrazlar həvalə etdi. Teatrda Tofiq Kazımova birlikdə Mehdi Məmmədov, Əşrəf Quliyev, Məmməd Kamal Kazımov və digər rejissorlar da müxtəlif tamaşalar hazırlayırdılar. Lakin mənə və mənim kimi o dövrün gənclərinə, bizim yaradıcılıq bioqrafiyamıza yaxın olan, ustad hesab etdiyimiz Tofiq Kazımov idi. Xatirələrimdə daha çox novator rejissor Tofiq Kazımovun tamaşalarını və mənə həvalə etdiyi obrazları yada salmaq istəyirəm. Tofiq Kazımov tamaşalarında hər zaman gənclərə önəm verir və onların yaradıcılıq potensialının artmasına çalışırdı.

Səməndər Rzayev, Amaliya Pənahova, Fuad Poladov, Yaşar Nuriyev, Ramiz Məlikov, Hamlet Qurbanov, mən və digərləri Tofiq Kazımovun tamaşalarında püxtələşmiş

aktyorlar idilər. Tofiq Kazımov 1974-cü ildə Aleksandr Vampilovun "Övlad" tamaşasını, hazırladı. Bu tamaşada əsas aktyor heyəti gənclər idi. Ramiz Məlikov, Yaşar Nuriyev, Şəfiqə Məmmədova, Məhbubə Məlikova, Hamlet Qurbanov, Zərnigar Ağakişiyeva, Əminə Babayeva və başqaları gənclər idi. Tamaşada novator rejissor əsas vurgunu gənclərə yönəltdi.

Sonrakı mərhələdə dahi rejissor Vilyam Şekspirin "Firtına" tamaşasını hazırlayaraq, mənə Adrian obrazını həvalə etdi. Tamaşada mənimlə birlikdə Ramiz Məlikov Sebastian, Hamlet Qurbanov Ferdinand, Səməndər Rzayev Kaliban, Şəfiqə Məmmədova Ariel, Sadiq İbrahimov Qonzalo obrazlarını canlandırırdılar. Müfəllir rejissor tamaşada yaşlı, orta nəsil və gənc aktyorların müştərk fəaliyyətinə şərait yarada bilmişdi. Məli Dadaşov Prospero, Məmməd Rzayev Şeyxzamanov Kral Alonso, Əliağa Ağayev Stefano, Məmməd Sadiqov Qonzalo obrazlarını ifa etmişdilər. Bu sözün əsl mənasında sənətin təntənəsi sayılmalı idi. Bu Tofiq Kazımov rejissorluğunun əsas qayəsi hesab olunmalıdır. O, tamaşadan tamaşaya məni və yaradıcılıq potensialına inandığı mənim kimi gəncləri mərhələlərlə, tədricən daha mükəmməl obrazlara hazırlayırdı.

1975-ci ildə Tofiq Kazımov İlyas Əfəndiyevin "Bağlardan gələn səs" tamaşasını hazırlayaraq mənə, 26 yaşlı gəncə gözəlilmədən 60 yaşlı Qubad obrazını həvalə etdi. Maraqlı və baxımlı bir tamaşa alınmışdı. Əliağa Ağayev kimi yüksək peşəkar səviyyəli bir sənətkar mənim ifamda Qubad obrazını görüb, çox bəyəndi, bir daha bu obrazda çıxış etmədi. Başqa sözlə desək, sənətdə sözünü demiş sənətkar, ilk addımlarını atan hər gəncə yol yaradıcılıq imkanlarını üzə çıxarmağa imkan yaradırdı. Bu gün bütün bunları xatırlayanda, novator rejissor Tofiq Kazımova rəhmət oxuyuram.

1976-cı ildə Tofiq Kazımov Maqşud İbrahimbəyovun "Ümid" pyesinin tamaşasını hazırlayaraq, mənə Rauf obrazını həvalə etdi. Bu tamaşada mərhum Rəfael Dadaşov Zaur, Nəciyə Məlikova Nərinəni anası, Bürcəli Əsgərov Bədirovu, İsmayıl Dağıstanlı Sabir, Hamlet Qurbanov və Kamal Xudaverdiyev Tahirov və digər aktyorlar maraqlı obrazlar ifa edirdilər. Bu tamaşada da quruluşçu rejissor gənc aktyorlarla birgə orta və yaşlı nəsil aktyorlara obrazlar həvalə etmişdi. Gənc nəsil səhnədə orta və yaşlı nəsil aktyorlarla, bir növ "ustad dərsləri" keçirdilər. Tamaşaçılar tərəfindən maraqla qarşılanan bu tamaşa bir müddət teatrın repertuarında uğurla oynandı.

Tofiq Kazımov 1976-cı ildə M.S.Ordubadinin "Qılınç və qələm" tamaşasını hazırlayanda mənə Mühakim obrazını həvalə etdi. Tamaşada mənimlə birlikdə Fuad Poladov İlyası (Nizami), Kamal Xudaverdiyev Fəxrəddini, Hamlet Xanizadə Həsəməddini, Səməndər Rzayev Əmir İncanı, Nəciyə Məlikova Safiyə və digər aktyorlar fərqli obrazlar təsvir edirdilər. 1977-ci ildə Mirzə İbrahimovun "Bəşərin komediyası və yaxud Don Juan" tamaşasını hazırlayanda isə, Pedro obrazlarını həvalə etdi. Tamaşaçılar Rafael Dadaşovun Don Juanını, Yaşar Nuriyevin Səqanəlini, Şəfiqə Məmmədovanın Teodorasını, Hamlet Xanizadənin Don Martinini və digər aktyorların ifa etdikləri obrazları maraqla qarşıladılar.

Tofiq Kazımov sanki yaxınlaşmaqda olan qəzavü-qədəri sanki hiss edir və daha çox tamaşalar hazırlayıb, tamaşaçıların qəlbini oxşamaq, yaddaşlara əbədi məskən salmaq istəyirdi. Deməli ki, o bunu bacardı. Çünki, dahi şəxsiyyət, böyük rejissor Tofiq Kazımovun əbədiyyətə qovuşmağından 43 il keçsə də, o hələ də xeyirxahlıqla xatırlanır və

Şamaxıda gənc partiya fəalları Heydər Əliyev Mərkəzini ziyarət ediblər

"Heydər Əliyev İli" ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanan və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiqlənən Tədbirlər Planı çərçivəsində Ulu Öndərin zəngin dövlətçilik irsinin, əbədiyaşar ideyalarının öyrənilməsi və yeni nəsə aşılanması, xalqımız və dövlətimiz qarşısında m

silsiz xidmətlərinin geniş ictimaiyyətə çatdırılması məqsədilə ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

2023-cü il martın 3-də YAP Şamaxı rayon təşkilatı tərəfindən gənc partiya fəalları iştirakı ilə İsmayilli rayon Heydər Əliyev Mərkəzinə ekskursiya təşkil olunub.

Mərkəzdə gənclərə müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin həyat

yolu və müstəsna fəaliyyəti haqqında geniş məlumat verilib, gənclər eksponat, fotoşkil və kitablarla tanış olublar. Daha sonra Heydər Əliyev Mərkəzində Ulu Öndərin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən sənədli film nümayiş etdirilib.

unudulmur. Elə həmin il unudulmaz rejissorumuz Anatoli Safronovun "Daşqın" tamaşasını hazırlayır və görkəmli sənətkarımız Əliağa Ağayevlə mənə Çakan Yeməyan obrazını həvalə edir. Əliağa Ağayev kimi sənətkarla eyni bir obrazı oynamaq, çox böyük məsuliyyət idi. Lakin Əliağa Ağayev səhnədə tərəf müqabilinə stimül verən, onu oynamağa ruhlandıran təcrübəli sənətkar idi.

Bu tamaşa da gənclərlə birlikdə orta və yaşlı nəslin sənət nümayəndələri müştərk fəaliyyət göstərərək, sözün əsl mənasında, sənət nümunəsi yaradırdılar. İsmayıl Dağıstanlının Anton Petroviç, Səməndər Rzayevin Beryozin Qriqori, Zərnigar Ağakişiyevanın Olqa Semyonovna, Şükufə Yusupovanın Anyuta, Rafiq Əzimovun Zaxar və digər aktyorların təsvir etdikləri obrazlar maraqla izlənilirdi.

1977-ci ilin dekabr ayında Tofiq müəllim Anarın "Şəhərin yay günləri" tamaşasını hazırlayanda, mən bu tamaşada Feyruz obrazını canlandırıdım. Bu tamaşada da təcrübəli rejissor müxtəlif yaş qruplarından ibarət maraqlı ansambl toplaya bilmişdi. İlin sonunda ölməz sənətkarımız Draqomir Asenovun "Qızıldan qiymətli" tamaşasını hazırlayır. Bu tamaşa bir neçə dəfə oynanandan sonra, teatrın repertuarından çıxarılır.

1978-ci ilin ortasında Tofiq Kazımov Mirzə Fətəli Axundovun "Müsyö Jordan və Dərviş Məstəlişah" tamaşasını hazırlayır və Rafiq Əzimovla mənə Müsyö Jordan obrazını tapşırır. Bu tamaşada da rejissor maraqlı aktyor ansamblı toplaya bilmişdi. Dərviş Məstəlişahı Məlik Dadaşov, Hətəmxan ağanı Səməndər Rzayevlə Məcnun Hacıbəyov, Şərəbanunu Nəciyə Məlikova, Şahbaz bəyi Fuad Poladovla Rafael Dadaşov, Qulaməlini Yaşar Nuriyevlə Elxan Ağahüseynoğlu və digər obrazları teatrın aktyorları ifa edirdilər. Novator rejissorun maraq dairəsi geniş və hərtərəfli idi.

Tofiq Kazımov 1980-ci ildə birdən-birə Taufiq əl Hakiminin "Karıxmış sultan" tama-

şasına müraciət edir. Bu maraqlı tamaşanı hazırlayanda mənə Çəkməçi obrazını həvalə etdi.

Maraqla qarşılanan tamaşadan sonra ystad rejissor Əkrəm Əylislinin "Yastı təpə" tamaşasını hazırlayır. Beləliklə, mən peşəkar milli dram teatrında Tofiq Kazımovun yaradıcılıq kitabını vərəqləyərək, eyni zamanda özümün və mənimlə birlikdə teatra qədəm qoymuş gənc nəslin 50 ilə yaxın səhnə yoluna nəzər saldım. Həm sevindim, həm də qüssələndim. Sevindim ki, peşəkar milli teatr 150 illik yubileyinə çatsa da, sanki ildən ilə cavanlaşır və yenilənir. Teatrda nəsillər bir-birini əvəz etdi. Mən sənət yoldaşlarımla birgə, ömrümün 50 ilini milli teatr sənətinin inkişafına həsr etdiyim üçün xoşbəxtəm. Bu gün teatr, qeyd etdiyim kimi, bir əsr yarımlıq yol gəldi. Bizim nəsil artıq yaşlanıb, amma hələ də təcrübəmizlə gərəkliliyə bilirik. Teatra yeni nəsillər gəlir. Mən teatra gələn yeni nəslin daha artıq peşəkar, daha artıq istedadlı olmaqlarını istəyirəm. Mən teatrda maraqlı dram əsəri, peşəkar rejissura, baxımlı və düşündürücü aktyor ifaları görmək arzu-sundayam. Teatr daim yenilənmək, daim dövrlə uyğunlaşmaq, hətta mən deyirdim ki, dövrü bir qədər qabaqlamaq deməkdir.

XXI əsr müasir texnologiyalar dövrüdür. Bu günün ixtirası, artıq sabah dəyişir və müasirləşir. Süni intellektlər dövrünə qədəm basmışıq. Texnologiyalar yenilənə bilər. Amma heç bir texnologiya teatrın möcüzəsini və səhrini əvəz edə bilməz. Mən buna qəti əminəm. Amma, teatr da həm də müasir texnologiyalar əsrinə cavab verməli, müasir insan düşüncəsini silsiləməlidir. Bunu teatra gələn yeni nəsil bilməli və rəyət etməlidir. Biz yaşlı nəsil bacardığımız qədər peşəkar milli teatrı qoruyub, inkişaf etdirdik.

Bu gün peşəkar milli teatrı inkişaf etdirib, gələcək nəslə çatdırmaq bu günkü gənclərin öhdəsinə düşür. 150 yaşlı peşəkar teatrın gələcək inkişafının əmin əllərdə olmasına qəti əminəm.

“Azərbaycan global siyasətdə çox vacib roy oynayır”

Xəbər verdiğimiz kimi, Bakıda Qoşulmama Hərəkatının Təmas Qrupunun pandemiyadan sonrakı dövrün çağırışlarına, beynəlxalq və regional təhlükəsizliyə həsr olunmuş Zirvə toplantısında Azərbaycan Prezidenti Bakının mövcud çağırışlara baxışına və mövcud beynəlxalq vəziyyətə dair bir sıra tənqidi tezislər səsləndirib. Azərbaycan dövlətinin başçısı bəyan edib ki, son bir neçə onillikdə mövcud olan beynəlxalq təhlükəsizliyin arxitekturasında hazırda köklü dəyişikliklər baş verir. “Yeni Dünya Nizamı transformasiya prosesindədir. İndi bütün dünya Soyuq Müharibə başa çatdıqdan sonra Şərqlə Qərb arasında ən ciddi qarşıdurmanın şahidi olur və bunun bütün dünya üçün nəticələri var”, - deyər İlham Əliyev bildirib.

Çağırışlar arasında Əliyev suverenliyin və ərazi bütövlüyünün pozulması, dövlətlərin daxili işlərinə qarşıma hallarının gəldikcə daha çox olduğunu qeyd edib və vurğulayıb ki, aparıcı beynəlxalq təşkilatların qərarları ya icra olunmur, ya da ikili standartlar tətbiq olunur. Qoşulmama Hərəkatı beynəlxalq aləmdə daha görünən və effektiv rol oynamaq və yeni dünya nizamının transformasiyasında fəal iştirak etməlidir. BMT-də islahatlar aparılmalıdır. BMT Təhlükəsizlik Şurası keçmişə xatırladır və indiki realığı əks etdirmir. Bəzi qərarlar icra olunur, bəziləri yerinə yetirilmir. TŞ-nin tərkibi genişləndirilməlidir ki, onu coğrafi baxımdan daha ədalətli etsin. Bir daimi yer Qoşulmama Hərəkatına, bir yer də Afrika üçün ayrılmalıdır.

Bəs beynəlxalq böhran və geosiyasi tendensiyalar fonunda Azərbaycan özünü effektiv dövlət kimi göstərə bilirmi? Rusiya Beynəlxalq Məsələlər Şurasının eksperti Aleksey Naumov “Moskva-Baku” portalına müsahibəsində bu məqamları şərh edib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

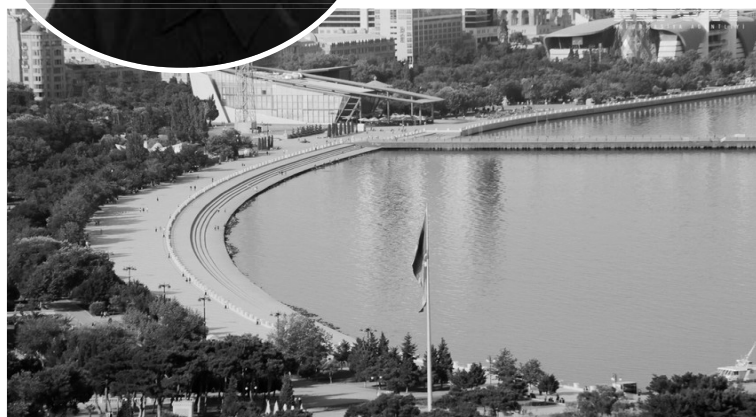
- Yəqin ki, bu gün Soyuq Müharibə dövründən Qoşulmama Hərəkatının fəaliyyət məntiqinin maksimum dərəcədə aktuallaşmasından danışmaq olar. Hazırkı geosiyasi vəziyyətdə Hərəkat hansı rol oynaya bilər?

- Təbii ki, bu gün Qoşulmama Hərəkatının rolu artır. Çünki soyuq müharibədən sonra geosiyasi vəziyyət dəyişib. Soyuq Müharibə dövründə bir-birinə zidd olan iki blok var idi- əsasən iqtisadiyyatın, dünya maliyyəsinin və resurslarının əksəriyyəti bu bloklarlarda kəşidlənmişdi. Qoşulmama Hərəkatına üçüncü ölkələr daxil idi, ona görə də “üçüncü dünya ölkələri” ifadəsi var idi. İndi çoxqütblülüyün artması, dünyanın bir və ya iki blok üzərində sabitləşməməsi fonunda Qoşulmama Hərəkatı öz mühüm rolunu oynaya bilər. Hərəkat bir növ birləşmə mərkəzinə çevrilir. Bunlar ideoloji düşmənlərə aid olmaları bəyan edən, lakin öz milli maraqlarını, suverenliyini və bu əsasda qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı müdafiə edən ölkələrdir. Bu gün biz Rusiya ilə NATO ölkələri

arasında şiddətlənən münaqişənin şahidi oluruq və başa düşmək lazımdır ki, dünya əhalisinin əksəriyyəti bu əks düşmənlərə qoşulmayan ölkələrdə yaşayır.

Buna görə də, indi Qoşulmama Hərəkatı Soyuq Müharibə dövründə olduğundan daha güclüdür, daha əhəmiyyətlidir. Dünya çoxqütblüləşdikcə Hərəkatın əhəmiyyəti şübhəsiz artacaq.

İlham Əliyevin Bakıda Sergey Lavrovu qə-

bul edərkən vurğuladığı kimi, Azərbaycan Rusiyanın müttəfiqi, dostu, qonşusu və qardaşıdır. Amma bu o demək deyil ki, Azərbaycan bu global qarşıdurmada iştirak etməlidir. Əslində bunu heç kim tələb etmir. Bu, həm də bugünkü Qoşulmama Hərəkatının gücüdür.

- Hərəkata üzv ölkələrin rəhbərləri artıq deyirlər ki, belə ağır beynəlxalq şəraitdə strukturun statusunu yalnız Azərbaycan bu cür yüksəldə bilər. Bunun lehinə hansı arqumentlər var?

- Azərbaycana gəlincə, bu, Qoşulmama Hərəkatına rəhbərlik etmək üçün son dərəcə uğurlu dövlətdir, çünki məlum olduğu kimi, təşkilata sədrlik etdiyi illərdə özünü effektiv lider kimi göstərmiş. Hətta hərəkata qatılan dövlətlərin tələbi ilə, sədrliyi bir il müddətinə uzadıldı. Azərbaycan təşkilatın effektivliyini artırmaq, global çağırışlara təşkilat daxilində cavab vermək bacarığını nümayiş etdirib. Buna misallar - pandemiya dövründə Azərbaycan pandemiya çağırışları məsələsində çox fəal iştirak edirdi: o, BMT Baş Assambleyasının kovidlə bağlı xüsusi sessiyasının təşəbbüskarı oldu, baxmayaraq ki, o, Təhlükəsizlik Şurasının böyük üzvü olmasa da, digər ölkələrə yardım göndərirdi. BMT TŞ-də islahatların aparılmasının zəruriliyi ilə bağlı məsələləri qaldırdılar, yeni əslində burada və indi yaranan çağırışlarla dəqiq işlədilər və Hərəkatın institusionallaşdırılmasını gücləndirdilər- Qoşulmama Təşkilatının parlamentlərə rəsi və gənclər şəbəkəsini yaratdılar. Hərəkat kovid çağırışına cavab vermək üçün işçi qruplarının yaradılmasını müdafiə etdi və bu son

iclasda minatəmizləmə problemlərinin həlli üçün bir strukturun yaradılmasını təklif etdi, inkişaf etməkdə olan ölkələrin hüquqlarını müdafiə etdi. Azərbaycan bu gün ədalət və beynəlxalq hüquq uğrunda müstəqil bir dövlətdir və özünü təşkilatın effektiv lideri kimi göstərdi. Bundan əlavə, zaman özü Qoşulmama Hərəkatına yenilənmək imkanı verdi. Azərbaycan zamanın nəbzini çox yaxşı hiss edir və təşkilatın düzgün istiqamətdə hərəkətinə istiqamət verir.

Azərbaycan müstəqil dövlətin gözəl nümunəsidir. Bu, heç bir geosiyasi bloka daxil olmayan, heç kimin arxasınca getməyən, öz maraqlarını güdən, zəif və ya asılı olmayan, müstəqil olmayan ölkədir. Azərbaycan bu gün qüdə-

rətli iqtisadiyyata, güclü orduya və sabit daxili siyasi vəziyyətə malik güclü müstəqil ölkədir. Bu, bloklara qoşulmayan ölkə modelidir, bir çox tendensiyalara vektor verə bilən ölkə nümunəsidir. Asılı ölkə deyil, bu dövlət öz xalqının maraqları naminə Rusiya ilə Qərbin qarşıdurmasında iştirakdan imtina edir.

Müstəqillik illərində Azərbaycan özünü beynəlxalq münasibətlərin məsuliyyətli iştirakçısı kimi göstərdi. Azərbaycanın işğal olunmuş əraziləri ilə bağlı vəziyyəti həll etmək üçün nə qədər vaxt beynəlxalq hüquqa, dövlət birliklərinə müraciət etdiyini xatırlayırıq. Özünü qaydalarla oynaya bilən və bu qaydaların təminatçılarından biri ola bilən ölkə kimi göstərdi.

Beynəlxalq hüquq mahiyyətə Azərbaycan xəyanət edəndə nümayiş etdirdi ki, o, müstəqil şəkildə - hərbi gücün köməyi ilə öz qanuni maraqlarını müdafiə edə bilər. Bu, qaydalarla yaşamaq istəyi, öz maraqlarını müdafiə etmək istəyi və beynəlxalq münasibətlərin məsuliyyətli iştirakçısı olmaq istəyinin çox uğurlu birləşməsidir. Azərbaycan bu gün həqiqətən müstəqil ölkənin ən uğurlu nümunələrindən biridir və bu, təbii ki, Qoşulmama Hərəkatının maraqlarına tam cavab verir.

- Bildiyiniz kimi, bir müddət əvvəl Rusiya Hərəkatda müşahidəçi statusu alıb. Ümumiyyətlə, iclasda Vladimir Putinin səsləndirdiyi tezislərin çoxu məhz Hərəkat dövlətləri ilə münasibətlərin inkişafına yönəlib - bunlar Asiya, Latın Amerikası, Afrikadır. Deyə bilərsiniz ki, Rusiya və Azərbaycan eyni istiqamətdə - suveren dövlətlər arasında qarşılıqlı

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği: dövlət müstəqilliyimizin bərpasının 30-cu ili- Azərbaycan dövlətçiliyi müasir mərhələdə” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

faydalı əməkdaşlığın formalaşması istiqamətində irəliləyir?

- Bu gün birqütblü dünyaya qarşı çıxan Rusiya özünün hansısa “eqoist” maraqları üçün deyil, daha ədalətli beynəlxalq sistemin maraqları üçün mübarizə apardığını vurğulayır. Bunlar Qoşulmama Hərəkatının müdafiə etdiyi prinsiplərdir. Bu baxımdan Rusiya ilə Azərbaycan arasında müttəfiqlik münasibətləri xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu, bir-birini hiss edən, bir-birini başa düşən, eyni istiqamətə baxan iki ölkədir. Necə ki, Rusiya bunu mümkün hesab etmir və Azərbaycanın dostluğundan, etimadından sui-istifadə etmək istəmirsə, Azərbaycan da başa düşür ki, Rusiya ilə qarşılıqlı faydalı, qarşılıqlı hörmətə əsaslanan, qarşılıqlı anlaşmaya əsaslanan münasibətlər birləşdirir. Rusiya və Azərbaycanın çoxqütblü dünyaya ümumi diqqət yetirməsi, heç bir ideoloji bloka yönəlməməsi, şübhəsiz ki, kömək edir. Təbii ki, Azərbaycan Hərəkatın lideri kimi hazırda ən “dəbdəbəli”, ən aktual, ən mühüm beynəlxalq impulsun- çoxqütblüləşməyə və bloklara qoşulmamağa və ayrılmağa yönəlmiş impulsun önündədir.

- Bu günlərdə Sergey Lavrov Bakıda dedi ki, Rusiya ilə Azərbaycan, deyək ki, daha çox Avrasiya strukturlarında əməkdaşlığın inkişafını müzakirə ediblər. Eyni məntiqin bir hissəsidirmi?

- İndiyə qədər, son onilliklərdə birtəhər qəbul edilirdi ki, Avrasiya qalığı prinsipinə görə belədir və Avropa İttifaqı, ABŞ və bütövlükdə Qərb dünyası hər şeydən üstündür. Təbii ki, Rusiya və Azərbaycan nümunə göstərirlər ki, məhz bu Qərb dünyasına diqqət yetirmədən əlaqələr qurmaq olar. Əslində, Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin 2020-ci il noyabrın 9-da imzaladığı, Qarabağda atəşi dayandıran və münaqişənin yekun həllinə və ərazi bütövlüyünün bərpasına, Azərbaycanın konstitusiyaya nəzarəti altına alınmasına yol açan üçtərəfli bəyanat göstərdi ki, yerində danışığırlar aparmaq olar. “Böyük qardaş”ın yanına getməyə ehtiyac yoxdur, hansısa üçüncü tərəfin hakiminə getmək lazım deyil, ancaq hər şeyi təkbəşinə həll etmək mümkündür. Bəli, bu, dünyanın belə müstəmləkəsizləşməsidir, bu, onun de-unipolarizasiyasıdır.

Eyni məntiqin bir hissəsidir. Burada həm Rusiya, həm də Azərbaycan eyni istiqamətə baxır. Təsəffüf deyil ki, İlham Əliyev neokolonial meyllərdən danışıb və Fransanı üzr istəməyə çağırıb. Köhnə dünya dağılır, yenisi yaranır.

- Cənubi Qafqazdan danışırıqsa, Ermənistan yeni dünyanın bir hissəsidir, yoxsa köhnə dünyanın?

- Təbii ki, bu gün Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra öz qüdrətinin zirvəsindədir. O, ərazi bütövlüyünü demək olar ki, tamamilə bərpa etdi, beynəlxalq münasibətlərin məsuliyyətli və müdrik iştirakçısı kimi özünü göstərdi. Azərbaycana qarşı beynəlxalq təşkilatların alətlərindən istifadə etmək cəhdlərinə, hansısa sanksiyaların tətbiqinə nail olmaq cəhdlərinə baxmayaraq, bu, baş tutmadı. Azərbaycan səriştəli enerji siyasəti aparır. Rusiya ilə Qərbin qarşıdurması fonunda Rusiya ilə əlaqə müttəfiqlik münasibətləri saxlayır və eyni zamanda resurs ehtiyacı olan Avropa İttifaqı üçün çox mühüm tərəfdaşa çevrilir. Azərbaycan xalqı işğaldan azad edilmiş torpaqlarda şəhərlərin salındığı, Azərbaycan xalqının yeni taleyinin yazıldığı kiçik qızıl bir dövrə yaşayır. Azərbaycan qurucu dövlətdir.

Müqayisə üçün qeyd edək ki, Ermənistan ən çətin dövrlərdən birini, tənəzzül dövrünü, hətta müvəqqəti yox olma dövrünü, ciddi sistem böhranını yaşayır, erməni xalqını yenidən düşünmək ideyasının özünə sual altındadır. Ümid edirik ki, yenidən düşünmək Ermənistanın beynəlxalq münasibətlərin məsuliyyətli iştirakçısına, əhəmiyyətli regional oyunçuya çevrilməsinə zəmin yaradacaq. Əgər belə olsaydı, sülhə, Cənubi Qafqazın sakitləşməsinə, vəziyyətin yaxşılaşmasına töhfə verərdi. Amma Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına rəhbərlik etməyə gücü çatdığı halda, Ermənistan qumdan qalalar, havadan qalalar tikir, əlçatmaz məqsədlər üçün yeni vasitəçilər axtarır. Və belə bir vəziyyətə düşməkdə günahkar Ermənistanın özüdür. Ümid etmək qalır ki, Ermənistan konstruktiv mövqə tutacaq və bütün dövlətlər dağdıcılıqla deyil, həqiqətən də quruculuqla məşğul olmağı öz öhdəsinə götürə biləcək, müharibədə yox, harmoniyada, ixtilafda deyil, sülh şəraitində yaşayacaq.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

İranda etirazlar artacaq: xalq zəhərlənmə terrorunu bağışlamayacaq

Təkcə ötən həftə boyunca 1000-ə qədər məktəbli qız xəstəxanalara yerləşdirilib

İranın müxtəlif regionlarından məktəblilərin zəhərlənmələri barədə məlumatlar gəlməkdə davam edir. Qeyd edək ki, bu ölkədə qızlarla oğlanlar ayrı-ayrı məktəblərdə təhsil alırlar. Lakin diqqətçəkən nüans budur ki, hücumu məruz qalan obyektlər məhz qızların təhsil aldığı yerlərdir. Məlumatlara görə, təkcə ötən həftə boyunca 1000-ə qədər məktəbli qız xəstəxanalara yerləş-

rejim tərəfindən törədilən zəhərlənmə ehtimallarını örtbasdır etmək üçün, hadisələri "xarici kəşfiyyatın" üzərinə yixmağa cəhd göstərilir. Belə ki, parlamentin xarici siyasət və milli təhlükəsizlik komissiyasının sədri Vahid Cəlalzadə bənzər bəyanatla çıxış edib.

səsləndiriblər ki, nəticədə övladları zəhərlənən valideynlər polis tərəfindən həbslərə məruz qalıblar. Hətta sosial şəbəkələrdəki videoların birindən görünür ki, Bəsic qüvvəsinə aid şəxs qadının saçlarından tutaraq zorla maşına doğru sürüyür.

Hadisələr fonunda bir çox məktəbli qızlar təhsil müəssisələrinə getmirlər. Qum şəhərindən olan müəllim isə müxali-fətyönlü Fərdə radiosuna müsahibəsində bildirib ki, 250 məktəbli qızlardan cəmi 50 nəfəri təhsil müəssisəsinə gedir.

ABŞ-da yaşayan iranlı hüquq müdafiəçisi Məsih Əlinejad isə Guardian nəşrinə bildirib ki, o da baş verənləri kimyəvi hücum kimi görür: "Mənim düşüncəmə görə, bu, kimyəvi hücumdur - İslam Respublikasının məcburi hicabdan imtina edən qorxmaz qızları və qadınları Xameneinin "Berlin divarını" yıxmaları qarşılığında qisasıdır. İran rejimi qızlara və qadınlara nifrət etdiyi müddətcə mən də demokratik ölkələrin liderlərini zəhərlənmə hadisələrinə qarşı, xüsusilə məktəblilərə qarşı törədilən vəhşiliklərini pisləməyə, Xamenei rejimini izole etməyə səsləyirəm. Mən bunu bioloji terror-

dirilib. Zəhərlənmə haqqında ilk informasiya isə 2022-ci ilin noyabrında verilib. Lakin son həftələrdə belə informasiyaların sayı get-gedə artmaqdadır. İsrailin Jerusalem Post nəşrinin yazdığına görə isə zəhərlənmə hadisələrindən əvvəl yavaş partlayış səsi eşidilir. Daha sonra kəskin qoxu yayılır, bunun ardınca isə məktəblilər sürətli ürək döyüntüləri, nəfəs çatışmazlığı və ürəkbulanmalarla şikayət edirlər.

Baş verənlərə rəğmən, Tehran rejimi iddia edir ki, onlar araşdırma aparırlar. Belə ki, ölkənin təhsil nazirinin müavini jurnalistlərlə söhbətində bildirib ki, Qum şəhərindəki zəhərlənmə insidentindən sonra bir çox insanlar qız məktəblərinin bağlanmasını tələb ediblər. O əlavə edib ki, qızların zəhərlənməsinə səbəb olan maddələr hərbi məqsədlə kimyəvi elementlərdən ibarət deyillər və sürətli müalicəyə ehtiyac yoxdur.

Ancaq buna baxmayaraq, həyatlarına yarana biləcək təhlükələrə rəğmən, bir sıra iranlı fəallar və siyasilər, hətta deputatlar cürətli çıxışlar edirlər. Məsələn, İran parlamentinin səhiyyə komissiyasının üzvü, deputat Humayun Saməya Nəcəfabadi bəyan edib ki, Qum və Borudcərd şəhərlərindəki zəhərlənmələr qəsdən törədilib.

Rejime bağlı olan şəxslər isə, əslində,

Başqa tərəfdən, "1500 təsvir" adlı anti-hökumət etirazlarını işıqlandıran akkaunt xəbər verir ki, bəzi məktəblilər zəhərlənmə hadisələrindən əvvəl təhsil müəssisələrinin qarşısında sivil geyimli təhlükəsizlik agentlərini müşahidə ediblər.

Britaniyanın Guardian nəşri ilə söhbətində bu sahə üzrə ixtisaslaşmış radioloq həkim deyib ki, zəhərlənmələrə səbəb fosfororqanik birləşmənin nəticəsi ola bilər. Onun sözlərinə görə, etirazçı məktəblilərin susdurulması üçün xarici ölkələrdə yaşayan və İrana gətirilən radikal islamçıların əməyindən istifadə edilir. "Onlar məktəblilərdən qisas almaq istəyirlər. Həkim bundan əvvəl heç vaxt İranda fosfororqanik zəhərlənmə ilə bağlı müalicə proseduru icra etməyib.

Bu baxımdan da Tehran rejimini hədəfə alan bir çox tənqidçilər məktəbli qızlara qarşı başladılan və artıq terror kimi qymətləndirilən bu olayların hakimiyyət tərəfindən törədildiyini bəyan edirlər. Artıq zərər görmüş qızların valideynləri Qum şəhərinin qubernatorunun ofisi qarşısında etiraz aksiyaları keçirirlər. Hətta etirazlar zamanı növbəti insident də yaşanıb. Belə ki, valideynlərin etirazlarına cavab olaraq Tehran rejiminə bağlı olan bir qadın baş verənlərin "İsrailin işi" olduğunu bildirib. Bundan sonra isə vəziyyət gərginləşib. Etirazçılar "Diktaturaya ölüm!" şüarları

çuluc adlandırırıram və bu məsələ BMT səviyyəsində araşdırılmalıdır. Bizə kənar bir təşkilat lazımdır ki, araşdırmanı daha sürətli şəkildə apara bilsin".

Fazil Meybodi - Qum ruhani məktəbinin müəllimləri cəmiyyətinin üzvü isə bildirib ki, bu hücumların arxasında "Xəzərilər" dayanırlar. Belə ki, onlar "Talibanın" şiə versiyası olaraq tanınırlar. "Bu, təsadüfi zəhərlənmələr deyil. Bunu "Talibana" bənzərən hərəkət törədir. Taliblər qızların universitetlərdə təhsil almalarına qarşı çıxırlar, bu qrup isə iddia edir ki, qızlar maksimum üçüncü sinifə qədər təhsil ala bilərlər. Mən hökumətin və xüsusi xidmət orqanlarının bu kimi məqamları nəyə görə araşdırmadıqlarına təəccüb edəmirəm ki, xalqa nəyin baş verdiyini anlatmırlar".

Bütün bu kimi faktlar da artıq bəzi məqamları gün işığına çıxarmağa başladı. Belə ki, Tehran rejimi bu dəfə gücünü məktəbli qızların üzərində sınayır. Söz yox ki, hazırda etirazların səngidiyini düşünən bəzi dairələr əslində yanırlar. Tehran rejimi çöküş dövrünü yaşamağa davam edəcək. Çünki çoxsaylı edamlara, qətlərə rəğmən, azyaşlı məktəblilərin də hədəfə alınmalarını xalq bağışlaya bilməz!

Rövşən RƏSULOY

Elçin Bayramlı

Vətəndaş nikahı, yoxsa əxlaqsızlıq?

“Vətəndaş nikahı”ndan olan uşaqların sosial müavinət probleminin həlli hələ də baş tutmayıb. Belə ki, bəzi uşaqlar rəsmi nikahdan doğulmadıqlarına görə atadan aliment almırlar. Bu isə həmin uşaqların sosial vəziyyətini ağırlaşdırır. Məsələ Milli Məclisdə də müzakirəyə çıxarılıb, lakin hələlik həll yolu tapılmayıb.

İstənilən halda rəsmi nikah olmadan doğulan uşaqlara görə onların atalarından məcburi şəkildə aliment alınmalıdır. Şəxs uşağın rəsmi olmasa da, bioloji atasıdırsa, deməli aliment ödəməlidir. Qanuna müvafiq dəyişiklik edilməlidir.

Son dövrlərdə əxlaqsızlar arasında Qərbdən gələn bir söz dəbə minib- "Vətəndaş nikahı". Öz əxlaqsızlıqlarını pərdələmək üçün bu ifadədən istifadə edirlər. "Vətəndaş nikahı" deyilən bir şey yoxdur. Bu, əxlaqsızlıqdır, əxlaqsızlığa qoyulan müasir addır. Belə bir şey ola bilməz. Ya qanuni nikah olur, ya da əxlaqsız münasibətlər var. Atasını bilirməyən uşağı isə ta qədim "bic" adlandırırlar. Heç bir uşağa bu adın yapışdırılmasına şərait yarılmamalıdır. Hər bir uşağın mütləq ata və anası olmalı və onlar faktiki və rəsmi olaraq bilinməlidir.

Təbii ki, belə hallarda uşaqların günahı yoxdur. Uşaqlar dövlət himayəsinə götürülməlidir. Bunun üçün onlara müavinət ödənilməlidir. Bu ödəniş isə ya uşaqpulu formasında ola bilər, ya analara müavinət formasında verilə bilər. Onlara ən azı dövlətin müəyyənləşdirdiyi yaşayış minimumu həcmində təxminən 250 manat civarında bir müavinət ödənilməlidir. Çünki bu uşaq da Azərbaycanın bir vətəndaşıdır və valideynlərin problemlərinin ona aidiyyəti yoxdur.

Belə hallarda ata aliment ödənilməyə məcbur edilməlidir. Tutaq ki, rəsmi nikah bağlanmayıb, tərəflər ayrılıb və ana pis vəziyyətdə qalıb. Onda atanın maaşının azı 50%-i uşağa verilməlidir. Belə bir cəza olsa, onda bu halların qarşısı alınacaq, insanlara nikahsız münasibətlərə yol verməyəcək.

Toy edib ailə qurmaq və rəsmi nikah bağlamaq çox ciddi problemlərə gətirib çıxarır. Ailə qurursan, niyə nikah bağlamırsan? Məqsədin nədir? Müvafiq dövlət orqanları belə ailələri aşkar edərkən sərt cəzalandırılmalıdır ki, nikahsız ailə olmasın. Sabah kim cavabdeh olacaq? Dövlətin qayda-qanunları var. Uşaqları kim böyüdəcək? Dövlət, cəmiyyət niyə sənə yükünü çəkməlidir?

Yerlərdə icra orqanları, sosial idarələr bilirlər ki, harada hansı ailə qurulub. Onlar tərəflərdən rəsmi nikah tələb etməlidirlər. Ümumiyyətlə, müddət qoyulmalıdır. 10 gün ərzində nikah kəsilmirsə tərəflər sərt cəzalandırılmalıdır. Bu dövlətin tələbi, qanundur və göz qabağında pozulursa, sonra bu fəsadlar yaradır, dövlətin xərclərini artırır, uşaqları pis vəziyyətdə qoyur, çoxlu hüquqi problemlər yaradır. Belə olan halda buna yol verənlərə mütləq şəkildə ağır cəza verilməlidir. Məcburi şəkildə nikah bağlatdırılmalıdır. İstəyirsən 100 dəfə dini nikah bağla, rəsmi nikah mütləq olmalıdır. Dövlət o ailəni qeydiyyatda almalıdır. Bilinməlidir ki, bu uşağın məsuliyyətini kim daşıyır, valideynləri kimdir.

Əgər kimsə uşaq dünyaya gətirirsə və rəsmi nikahı yoxdursa, uşaq valideynlərinə verilməməlidir. Uşaq doğum evində dünyaya gəlibse, tələb qoyulmalıdır ki, bir gün ərzində nikah sənədini gətir. Yəni bununla bağlı həm qanunlarda dəyişiklik edilməli, həm də dövlət orqanları rəsmi nikahı tələb etməlidir.

Belə sərt yanaşma olmasa, bu problem həllini tapmayacaq. Qanunlara əməl edilib-edilməməsinə polis və digər orqanlar nəzarət etməlidir. İnsanlar birdəfəlik baş düşməlidir. Əvvəl rəsmi nikah bağlanmalı, sonra toy edilməli və uşaq dünyaya gətirilməlidir. Bunu etməyənlər cəzasını da almalıdırlar.

Polietilen torbalarla boğduğumuz dünya: xilas yolu nədir?

Dünya polietilen torbalarla təxminən yarım əsr əvvəl tanış olub. Buna qədər ekoloji baxımdan daha təmiz olan kağız və parça torbalardan istifadə olunurdu. Lakin sonradan maya dəyəri daha ucuz olan, hazırlanmasında saf xammaldan yox, məişət tullantılarından istifadə edilən daha sərfəli qiymətə başa gələn polietilen torbalarla tanış olduq. Beləliklə dünya geriye asanlıqla qayıda bilməyəcəyi çirklə bir yola girdi.

Dünyanın plastik terrorla mübarizəsi

Plastik torbalarla alış-verişə davam edən obyektlər bir çox ölkədə vergiyə cəlb edilib, bəzilərində də pulla təklif edilir. Danimarka, Bolqarıstan, İspaniya kimi ölkələrdə sellofan torbalardan istifadəyə vergiyə cəlb edilir, Hollandiya, İsveç Xorvatiya, Sloveniya və Latviya kimi ölkələrdə isə pulla təklif edilir. İtaliya, Rumıniya və Litvada bütün ölkə ərazisində plastik torbalardan istifadə qadağan edilib, Fransada isə ölkənin bəzi yerlərində birdəfəlik plastik torbalardan istifadə qadağandır, bəzi bölgələrdə isə ödənişlidir.

Yunanıstan polietilen torbalardan 75 faiz imtina edib, 2025-dək bu hədəf 95 faizədək planlanıb. Hazırda dünyanın 60-dan çox ölkəsində plastik torbalardan istifadə qaydaları mövcuddur. Son illərdə Tayvan, Kolumbiya, Mozambik və Cənubi Afrikada da plastik torbalar ödənişli satılır.

Ümumiyyətlə, dünyada ilk dəfə 2002-ci ildə Banqladeşdə tətbiq edilən bu qadağa ən sərt Keniyada hökm sürür. Bu ölkədə 2017-ci ildə qüvvəyə minən qanuna görə plastik torbalardan istifadə edən, istehsal edən və ya satanları 4 ilə qədər həbs və ya 38 min dollara qədər cərimə gözləyir. Qeyd edim ki, plastik torbalardan istifadəni qadağan edən ölkələrin təxminən yarısı Afrikadadır.

Qadağa tətbiq edilən ölkələrdən olan Danimarka və Finlandiyada adambaşına illik sellofan istifadəsi 4 ədəddir. Sözügedən qadağa İrlandiyada 2002-ci ildə bu rəqəm 328 ədəd olarkən tətbiq edildi, amma hazırda adambaşına 18 ədədə qədər azalıb.

Buna baxmayaraq, dünya üzrə bu məhsulların istifadəsi azalmır, əksinə artır.

Sellofan torbalar bizə nələr edir?

Statistik məlumatlara görə, dünyada hər 1 dəqiqədə 1 milyon polietilen torba zibil qutusuna atılır. Polietilenin çürüyərək yox olması üçün torpaqda 800 il, dənizdə isə 400 il lazım gəlir. Rahat alış-verişin etalo-

çürümədiyini bilirdinizmi? Bu torbaların qalıqlarının təbiətdə tamamilə yox olması üçün ən az 1000 il lazım gəlir. Bir çoxları düşünə bilər ki, bu paketlər də istehlak edildikdən sonra geri qaytarıla və yenidən istehsal edilə bilər.

Doğrudur, bu mümkündür, amma geri qaytarılan torbalar istehlak edilənin 1%-ni təşkil edir, 99% sellofan torba yenə də təbiətə atılır. Üstəlik, təkrar emalı sağlamlıq baxımından

nu hesab edilən bu torbaların dənizə atılması bir çox dəniz canlısının mədəsində plastik tullantıların yığılmasına səbəb olur. Çünki okeanda səfərdə olan gəmilər ildə 4 milyon kiloqrama qədər polietilen torbanı dənizə atır. Ekoloqlar deyirlər ki, dünyanın quru səthinin polietilen torba işğalından qurtulmasının səbəbi okean dibinin sellofan torba və plastik qabların qəbiristanlığına çevrilməsidir.

Banqladeşdə 1988 və 1998-ci illərdə baş verən dağıdıcı leysanın nəticələrinin ağır olmasının səbəbi məhz sellofan torbalarda görülür. Çünki ölkədəki bütün kanalizasiya xətlərinin qabağını bu torbalar kəsərək suyun sürətli axınına ləngidib. 1998-ci ildən bəri Banqladeşin paytaxtında, daha sonra ölkə daxilində polietilen torbalar qadağan edildi və alternativ variantlar istifadə edildi.

Sağlamlığı qətl edən paketlər

Təxminən 10-15 dəqiqə istifadə etdiyimiz, sonra büküb tullantı qablarına atdığımız, bir çoxumuzun bu "əziyyətə" qatlaşmayaraq elə küçəyə atdığı paketlərin təbiətdə 800 il

təhlükəlidir. Aparılan araşdırmalara görə, polietilen paketlərdə və plastik qablarda saxlanan qida məhsullarının tərkibində kimyəvi maddələr keçir və bu da ağır xəstəliklərə səbəb olur. Hollandiyada aparılan araşdırmada son illərdə insan orqanizmində plastik partikulların 4 dəfə artdığı məlum oldu. Yəni, bədəniniz plastikləşir...

Polietilen paket istehsalı neft və təbii qaz kimi bərpa olunmayan təbii enerjinin get-gedə azalmasına və çirkliliyinə gətirib çıxarır. Ekoloqlar bildirirlər ki, bir sellofan torbanın istehsalına xərclənən enerji bir avtomobilin 115 metr irəliləməsinə kömək edə bilər.

Əvvəl pullu olmalı, sonra qadağan edilməlidir

Fevral ayının 15-dən etibarən ölkəmizdəki ticarət şəbəkələrində və marketlərdə polietilen torbalar pullu edilib. Bu torbaların ətraf mühitə mənfi təsirlərini azaltmaq məqsədilə Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 2 fevral tarixli 25 nömrəli qərarına əsasən mağaza kassalarında məh-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

mətdir. Halbuki, parça torbanın maya dəyəri ən uzağı 20-30 qəpik ola bilər ki, bunun da satışı 50 qəpikdən olmalıdır. Bundan başqa, 10-20 qəpiyə daha nazik və kiçik parça torbalar təklif oluna bilər.

Əgər təbii torbalar alıcılar üçün sərfəli olmasa, ondan istifadə etməyəcəklər, hər dəfə 5 qəpik ödəyib sellofan torbalardan istifadəyə davam edəcəklər. Çünki, heç də hər kəs iri parça torbanı cibində gəzdirməyəcək, deməli, azdərlik istifadə üçün 10 qəpiyə kiçik parça torbaların təklifi vacibdir.

Özün düzəlt, dünyanı xilas et !

Sellofan torbalardan istifadə bizə nə qazandırır, nə itirir? Qazanc birdir- rahatlıq. İtirdiklərimiz nələrdir? Sağlamlığımız, evimiz bildiyimiz təbiət, dünyanın ciyəri olan meşələr, su ehtiyatlarımız, məhsulunu yediyimiz torpaq. Parça torbalardan istifadə etməklə həm təbiəti, həm də sağlamlığımızı qoruya bilərik. Şərt deyil yenisinə pul verib ala, evdə özümüz də bu torbalardan tikə bilərik. Bunun üçün bir neçə alternativ də var.

Ekoloji təmiz alış-veriş çantası tikmək üçün xüsusi parça almağa və əlavə xərc çəkməyə də ehtiyac yoxdur. Hər birimizin qarderobunda geymədiyimiz geyimlər var ki onlardan alış-veriş torbası tikmək olar. Ən sadə üsulla parçanı kvadrat, düzbucaqlı və ya dairəvi şəkildə kəsib 3 tərəfini tikib bir tərəfini açıq qoya və iki tutacaq əlavə edə bilərik.

Daha praktik olsun deyə sizə ölçü ilə kömək edək. Ağırığa davamlı ekoloji təmiz torba tikmək üçün istifadə etmədiyiniz cins şalvarınız əla materialdır. Orta ölçülü bir alış-veriş torbası tikmək üçün iki ədəd 30x46 sm ölçüdə parça götürür. Torbanın kənar hissələri üçün 8x46 sm hissə hazırlayın, parçaları tərs çevirərək astar hissədən yanlarda kənar hissə üçün ayrılmış parçalar olmaqla birləşdirin. 8x50 sm ölçüdə iki parçanı çantaya tutacaq hazırlamaq üçün tikin və torbaya birləşdirin. İstəyə bağlı çantaya daxilədən və ya xaricdən cib də tikə bilərsiniz. Bunun üçün 20x20 sm ölçüdə parçaya ehtiyacınız var.

Çətiirlərin hazırlanmasında istifadə edilən brezent materialı parçalar torba tikmək üçün çox yararlı materialdır. İstifadəyə yararsız çətiirlərsə parçasından bu məqsədlə istifadə edə bilərsiniz. Bu parçalar həm ağırlığa davamlı olur, həm su keçirmir. Tikmək üçün cəmi yarım saat vaxtınızı alacaq bu torba illərlə istifadə oluna bilər və təbiətimizi sellofan torbaların zərərindən maksimum qoruyacaq.

Lalə Mehralı

Sərfəli alternativlər olmasa...

Bir şeyin qadağan olunması üçün alternativ təklif olunmalıdır. Təəssüf ki, əvvəlcədən alt baza yaradılmayıb, yəni, təbii materialdan paketlərin kütləvi istehsalı təşkil olunmayıb. Düzdür, mağazalarda parça torbalar satılır, lakin onların qiyməti astronomikdir və heç kim onları alması deyil. Məsələn, mağazalardan birində çəkdiyimiz bu foto-dan da göründüyü kimi, adi parça torba 3 manat 59 qəpiyə təklif olunur ki, bu da həddən artıq baha qiym-

El-el, ev-ev gəzən SƏMƏNİ...

ADƏT-ƏNƏNƏ

Təbiətin ilk cücərtisi, yaşıl rəngli səməni Elə-ələmə baharın gəldiyini müjdələdiyi üçün sevilərək, əzizlənərək belinə qırmızı lent də bağlanan, Novruz süfrələrini bəzəyən, el-el, ev-ev gəzən, nişanlı qızların "görüşünə gedən", təzə gəlinlərin xonçasını rəvnəqləndirən, ruzi-bərəkət rəmzi səməni. Bilirsənmi, sən hansı zaman-dan arzulanırsan?

Payızın ortalarından başlayan ayaz-soyuq dağların, çəmənlərin, bağların yaşılına qənim kəsilib onları sarı xəzələ çevirəndən Qışın qarı-şaxtası hər yanı aylar uzunluğunu bəyazlara bürüyəndən Zamanın bu kəsiyində insanların gözləri yaşıl həsrət qalandan. Qışın böyük çilləsini yola salan, kiçik çilləsini başa vuran, Boz aya qədəm qoyan insanın ruhu sanki baharı səsləyir. Yaşıl rəngin min bir çaları ilə təbiətə dirilik, ömrə bəzək gətirən baharı. Gözlər yaşılı axtarır. Bax, bu zaman sən arzulanırsan, səməni. Çünki baharı sən gətirirsən. Novruzaqədərkə çərşənbələrin bir-birinin ardınca suya hərət, torpağa istilik, yelin, odun yurdumuza ilıq nəfəs bəxş etməsi bayram edərkən sən hökmən o bayram şənliklərinin, süfrələrinin bəzəyi olmalısən. Elə buna görə də Novruzaqəbağı hər bir evdə xoş sözlərlə, xeyir-dualarla səni cücər-

dər ki, vaxta-vədəyə özünü yetirə biləsən. Sən o qədər sevimlisən ki, ana-nənələrimiz sənə zinet vurmaqdan usanmırlar. Səməni bolluğun, firavanlığın rəmzidir. Həm də səməni cücərtmək adəti heç də boş-boşuna yaranmayıb. Qədimdə torpaq oyana-yaxın bir az buğda götürüb cücərdirdilər ki, görsünlər, bu toxumluq üçün yaxşıdır, ya pis. Elə o vaxtdan da bu günə kimi səməni cücərtmək bir adət halını almışdır. Gözümüzü dünyaya açıb özümüzü dərk edəndən ana-nənələrimizin bayramqabağı səməni cücərtməsinin şahidi olub öyrənmişik. Zaman keçdikcə səməni də fərqli şəkildə cücərdilməyə başlandı. Məsələn, milli ornamentimiz olan bu-

ta formasında. Burada sanki iki rənz birləşərək Novruz bayramının gözəlliyinə daha bir gözəllik qatır. Bayrağımızdakı səkkizguşəli ulduz formasında səməni daha gözəl alınır. Fərqli formalarda səmənilərin cücərdilməsi həm qadınlarımızın təxəyyülünü, həm də səliqə-sahmanını ortaya çıxarır. Bayram mərasimlərinə, evlərə, süfrələrə

Yaz fəslə ölkəmizə nə vaxt daxil olacaq?

2023-cü ildə yaz fəslə Azərbaycan 21 Mart saat 01:24-də daxil olacaq. Bu barədə SİA-ya Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasından xəbər verilib. Qeyd edilib ki, bu zaman gecə ilə gündüz bərabərləşəcək. Günəş ekliptika üzrə hərəkət edərək cənub yarım kürəsindən şimal yarım kürəsinə keçəcək. Həmin andan etibarən Şimal yarım kürəsində yaz fəslə başlayacaq.

Qeyd edək ki, şimal yarımkürəsində yaz fəslə iyun ayının 21-ə qədər davam edəcək. İyunun 21-i saat 18:57-də bahar əvəz edəcək. Bu zaman Yer in fırlanma oxu Günəş istiqaməti ilə ən kiçik bucaq əmələ gətirir və ya Günəş həmin gündüzdə vaxtı üfəqdən maksimum hündürlükdə (73°.1) olur. Həmin gün ən uzun gündüz və ən qısa gecə olur. Gündüzün uzunluğu 15 saat 3 dəq. 24 san., gecənin uzunluğu isə 8 saat 56 dəq. 36 san. olacaq.

daha bir gözəllik qatır.

Əvvəllər tək-tək adam tapırdı ki, səməni pulla alsın, amma indi əksər qadınlar tənbellik edib səməni almağa üstünlük verirlər. Amma, mənə, hər kəs bunu evində cücərtmə, daha maraqlı olar. Həm ruzi-bərəkət baxımından, həm də səmənin boy atmasını izləmək insana xoş təsir bağışlayır. Hələ o vaxtlar nənələrimiz bir araya gələrək səməni halvası da bişirər, ondan hər kəsə pay verirdilər. Deyərdilər ki, səməni müqəddəsdir. Ona təmiz qabdan su vermək, təmiz yerdə saxlamaq, hündür yere qoymaq lazımdır. Saralandan sonra da nə təmiz yere atmaq günah sayılır. Onu ya axar suya atmalı, ya da həyətdəki toyuq-cücəyə verməli-sən. Səməniləri becərən, onlara su verən xanımlarımız bayatılar da söyləyirlər. Səmənilər də sanki bu bayatılardan ilham alıb böyüyürlər:

Ay səməni, səməni,
Utandırma, sən məni,
Yaşılın qoy bol olsun,
Heyran etsin çəməni.
Əzizim yaşıl çəməni,

Yaşıl bağ, yaşıl çəməni,
Qoy səmənidən alsın,
Bu rəngi hər bağ, çəməni.
Yaşıl donlu, incə belli səməni,
Gül ətirli, buğda cilli səməni,
Şux qamətin
düşüb dildən-dillərə,
Bizim gözəllərlə əlli səməni.

Təbiət və insan Bir-birindən ayrı təsəvvür edilməyən iki canlı. Təbiət insan qayğısından, nəvazişindən ilhamla gəlir, insan isə təbiətin əsrarəngizliyindən, gözəlliyindən. Bu ilhamda canlı təbiətlə yanaşı, həm də rənglərin harmoniyası yer alır. Yaşılın, sarının, qırmızının, bəyazın Budur, baharın ilk yaşılı səməni bir azdan öz rəngini çəmənlərə, düzlərə yayacaq, bu yaşılın içərisindən ağ, sarı, qırmızı çiçəklər boylanacaq, ağaclar ağıl-çəhrayılı örpəklərini atacaqlar başlarına. Beləliklə, əllərimizlə cücərtdiyimiz, yazın, ruzi-bərəkətin rəmzi səməni ömrümüzə-günümü-zə növbəti baharı gətirəcək. Cücər, yar buğdanın bağrını, Günəşə doğru boylan səməni, geyin yaşıl libasını, o incə belinə bağla qırmızı kəməni. Bayram xonçalarının şirniyyatların, rəngbəreng yumurtaların, yanar şamların fonunda nazla-nəvazişlə baharı - xoş günləri səslə. Səslədiyin bu bahar xalqımıza, millətimizə əmin-amanlıq, uğur, səadət, gətirsin. Səməni, qoy sən şux qamətin taxıl zəmilərinə də sirayət edib əllərimizə bol ruzi-bərəkət bəxş etsin. Gətirdiyin bu baharın da qədəmləri mübarək olsun!..

Mətanət Məmmədova

Artıq siçovullar da mina axtaracaqlar

Azərbaycana Bosniya və Herseqovindən və CAR-dan sapor siçovullar gətiriləcək. Bu barədə SİA-ya Azərbaycan Respublikasının Məntəxizləmə Agentliyindəki (ANAMA) mənədən bildiriblər. Müsahibin sözlərinə görə, sapor siçovulların gətirilməsi BMT-nin inkişaf Proqramı çərçivəsində həyata keçiriləcək.

Qeyd edək ki, Avropa İttifaqı (Aİ) "Məcburi köçkünlərin təhlükəsiz qayıdışı üçün Azərbaycan Respublikasının Məntəxizləmə Agentliyinin (ANAMA) imkanlarının artırılmasına dəstək" layihəsi çərçivəsində Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərinin minalardan təmizlənməsi üçün 4,25 milyon avro dəyərində yardım ayırıb.

Diqqət: Tütünə bağlı yeni qanun olacaq

"Tütün məmulatlarından istifadənin məhdudlaşdırılması" haqqında model qanun layihəsinin hazırlanmasını nəzərdə tuturuq. SİA-nın məlumatına görə, bunu TÜRKPAN-ın Ətraf mühit, təbii ehtiyatlar və sağlamlığın qorunması komissiyasının dünən Bakıda keçirilən iclasında komissiyanın sədri, Milli Məclisin deputatı Əhliman Əmiraslanov deyib. O qeyd edib ki, tütün məmulatlarından istifadənin məhdudlaşdırılması aktual məsələlərdən biridir: "Ona görə təklif edirik ki, bu istiqamətdə qanun layihəsi hazırlayaq". Komissiya üzvləri qanun layihəsinin hazırlanmasına müsbət rəy bildirib.

Bakıda mənzildə meyit tapılıb

Fövqəladə Hallar Nazirliyindən (FHN) AZƏRTAC-a bildirilib ki, "112" qaynar telefon xəttinə daxil olan məlumata əsasən, Bakı şəhərinin Səbail rayonunda 1 nəfər mənzildə bağlı qapı arxasında köməksiz vəziyyətdə qalıb. Çağırış ünvanına cəlb olunan FHN-in Xüsusi Riskli Xilasetmə Xidmətinin müvafiq xilasetmə qüvvələri mənzilin giriş qapısını açıb və orada aşkarlanan 1 nəfərin meyitini aidliyyəti üzrə təhvil veriblər.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
**Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.**

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 3600